Årbog 2016

40. årgang

Gladsaxe Lokalhistoriske Forening

Årbog 2016 udgivet af Gladsaxe Lokalhistoriske Forening

Forsiden
Robert Jacobsen solgte en række afrikanske masker og skulpturer til Gladsaxe Kommune i 1970'erne. Han leverede også springvandet til Rådhuspladsen, hvor han ses ved afsløringen sammen med daværende borgmester Tove Smidth. (Foto: Allan Simonsen).

Lerkarret fra Højgårdsfundet
Da Slangerupbanen blev anlagt, fandt man i 1905 (mellem nuværende Helmsvej og Højgårdsvænge) en grav fra Jernalderen, der bl.a. indeholdt skeletdele og et lerkar fra Yngre Romersk Jernalder - også kaldet Folkevandringstiden (år 200-400). Lerkarret, som formodentlig var til rejseproviant på vejen til det hinsidige, benytter vi i dag som bomærke for Gladsaxe Lokalhistoriske Forening.

Redaktion: Jens Mortensen (Grafisk tilrettelæggelse)
Arne Fogt
Flemming Bruun

Fotos og illustrationer: Gladsaxebilleder/Gladsaxe Byarkiv, Lokalhistorisk afdeling, Gladsaxe Bladet, Flemming Bruun m.fl.

Grafisk Produktion: Printdivision

ISSN 1903-0916

Indhold

Forord 5

Robert Jacobsen og Gladsaxe 7
Af: Arne Fogt

Gladsaxe Oplysningsforbund 100 år.....31
Af: Ove Storm, Thorkild Hansen og Børge Schirmacher Jensen

Gladsaxe Kommunes Ungdomsskole og Ungdomsparken.....45
Af: Jens Thind Andersen

Historien om GNT Automatic.....53
Af: Jens Fanefjord Laursen

I kano på søerne 59
Af: Erik Jacobsen

Foreningens publikationer.....72

Forord

Igen i år er det lykkedes at finde historier frem, således at bestyrelsen kan præsentere årbog nummer 40 i rækken. Siden første årbog kom i 1968, er der skrevet mange artikler, og vi håber, at I også tager vel imod denne udgave. En stor tak til bidragsyderne.

I slutningen af Erhard Jakobsens tid som borgmester fik han kontakt med kunstneren Robert Jacobsen om køb af jernskulpturer og ikke mindst en stor samling af afrikanske masker. Det skabte en del skriverier i lokalaviserne, som Arne Fogt har løbet igennem og skrevet en fortælling om.

Gladsaxe Oplysnings Forbund er kommunens første aftenskole, og den har lige haft 100 års fødselsdag. De tidligere ledere, Ove Storm, Thorkild Hansen og Børge Schirmacher Jensen, har tilsammen bidraget til fortællingen om de 100 år, der er gået.

Kommunen har også en ungdomsskole, der indtil fornylig havde til huse i Ungdomsparken på hjørnet af Vandtårnsvej/Gladsaxevej. Skolens mangeårige leder, Jens Thind Andersen, har fortalt skolens historie, indtil den flyttede ud og blev sammenlagt med 10. klassecentret.

Engang var GNT Automatic en af kommunens største arbejdspladser, som der ikke foreligger så meget skriftligt om. Det har en medarbejder, Jens Fanefjord Laursen rådet bod på og giver os et indblik i livet på en telefonfabrik frem til dens lukning.

Endelig skal vi ud at sejle i kano på Bagsværd Sø og Mølleåen med Erik Jacobsen. Han har i mange år været medlem af Nybro-Furå Kano- og Kajakklub og fortæller om klubliv og seværdigheder.

Alt i alt nogle spændende artikler som bestyrelsen er stolte af at kunne fremlægge for medlemmerne.

Bagerst i bogen kan I se en oversigt over publikationer og DVDer, så især nye medlemmer har mulighed for anskaffe sig lige den bog med den historie, eller se de filmklip, som de synes kunne være spændende at vide lidt mere om.

En stor tak skal lyde til Gladsaxe Kommune og Lokalhistorisk arkiv. Uden støtte herfra havde der ikke været muligt at udgive årbogen. Men denne kulturarv skal redigeres. Der skal yde en tak til Jens Mortensen og Flemming Bruun for redaktion, korrektur og tilrettelæggelse af årbogen.

I ønskes alle god læsning.

Arne Fogt
Formand

(Foto: Allan Simonsen)

Robert Jacobsen og Gladsaxe

I årene 1969–1979 købte Gladsaxe Kommune afrikanske masker og jernskulpturer af kunstneren Robert Jacobsen. Denne artikel fortæller lidt om datidens debat, fortrinsvis set fra lokalvisernes side.

Af: Arne Fogt, formand for Lokalhistorisk Forening

Første gang Gladsaxes borgere hørte om Robert Jacobsen var den 24. oktober 1968, hvor der i Folkebladet stod, at han havde fødselsdag. Hvorfor denne dag skulle markeres i den lokale avis forbliver uvist. Her udtalte han bl.a. "Jeg er født forelsket og har været forelsket hele mit liv. Ikke bare i et bestemt menneske, det ville ligesom være for egoistisk, men i det hele, tingene omkring mig, menneskene, tiden. Jeg er skide lykkelig over at få lov til at leve, at måtte favne det hele.
Jeg har altid været et tilfreds menneske og altid vanvittig rig. Fattige er kun de stympere, der altid er utilfredse."

Gladsaxes store kunstkøb

I foråret 1969 dukkede Robert Jacobsen op i Folkebladet igen, og nu begyndte læserne at ane, hvorfor Robert Jacobsen var så fornøjet. Under overskriften Gladsaxes store kunstkøb fortaltes, "at kommunen erhverver Robert Jacobsens store samling af afrikansk kunst, 15 af hans egne skulpturer samt en skulptur i jern hvert år de næste 12 år. I tilgift har kunstneren foræret kommunen sin landejendom i Meynac. Den skal bruges til lejrskole for de lidt ældre elever. Prisen for hele herligheden ligger endnu ikke helt fast, men der regnes med omkring 1,5 million kroner.

Nærmere om samlingen af de 250 afrikanske skulpturer kan der siges, at Robert Jacobsen har samlet dem igennem de 22 år, han har boet i Frankrig. Nogle af skulpturerne har han fundet på loppetorvet i Paris og andre rundt omkring hos antikvitetshandlere."
Videre i artiklen står der, "at placeringen af kunstværkerne vil finde sted rundt omkring i kommu-

(Foto: Flemming Bruun)

nen. Borgmester Erhard Jakobsen kunne således tænke sig nogle af kunstnerens egne værker placeret i Værebro Center. Negerskulpturerne tænkes anbragt i fællesaulaen for Søborg Gymnasium og John F. Kennedyskolen eller i Aldershvilepavillonen."

Og så startede debatten

Under overskriften "Hr. borgmester: Fortæl os det er en "and" skrev B.F. fra Høje Gladsaxe ugen efter et læserbrev. En del af brevet lyder således: "Her må efter min mening hr. Jakobsen komme meget hurtig med et kraftigt dementi, for ingen kommunalbestyrelse, der er ved sin fulde fem, kan bevillige et så uhyrligt beløb til noget, ingen har brug for, når samtidig kommunen mangler tusindvis af vuggestue- og børnehavepladser. I det hele taget ødsles der med penge her til formål, som de fleste borgere er aldeles ligeglade med. Skulle vi ikke snart få de ting, som borgerne virkelig har behov for og lad os så vente med luksusgoderne. Jeg tænker her især på ting som teater, rideskole og lignende, som kun et fåtal benytter. Mon ikke snart hr. Jakobsen og hans gruppe skulle tænke på, at vi snart skal have kommunalvalg. Vi, der mangler de almindelige goder, vi glemmer ikke den dag, vi skal sætte vort kryds.

Yderligere kunne man jo også mane fru Mølbjerg til ikke at misbruge sin stemme, hendes dage i kommunalbestyrelsen er talte, nu burde fruen tænke på sit eftermæle." Lis Mølbjerg fra SF/VS nåede i sin byrådsperiode fra 1966 til 1970 at blive tungen på vægtskålen i adskillige politiske beslutninger.

Også politikerne var uenige

Men det var ingen and, for i næste nummer af Folkebladet kunne man under overskriften "Ingen afgørelse på købet af Robert Jacobsens kunstsamling på grund af sygdom i S-gruppen" læse: "Den fuldtallige konservative gruppe vil stemme imod,

(Foto: Flemming Bruun)

og da Louis Rasmussen var sygemeldt, ville købet ikke kunne gennemføres - hvorfor S-gruppens ordfører anmodede om at få sagen sendt til 2. behandling."

Artiklen berettede videre fra den store debat, købet foranledigede. De konservative, anført af Poul Schlüter, havde 9 mandater, hvilket også var tilfældet med socialdemokraterne. Den afgørende stemme lå hos VS´eren Lis Mølbjerg. "Borgmester Erhard Jakobsen pointerede ved forelæggelsen af sagen, at der ikke med købet af Robert Jacobsens kunst var tale om noget nyt for kommunalbestyrelsen, selvom det kunne se sådan ud efter Berlingske Tidendes offentliggørelse. I lukkede kommunalbestyrelsesmøder og i det kulturelle udvalg har man uformelt drøftet spørgsmålet. - Ingen kan senere laste os for et eventuel køb, fortsatte borgmesteren, for vi kan senere afhænde maskesamlingen og skulpturerne for et betydeligt større beløb, end vi nu skal give. I 12 år skal vi yde 80.000 kroner og når vi tager i betragtning, at vi i år har et budget på 160 millioner kroner, er der heller ingen kritik af øjeblikkelig økonomisk art, der kan være berettiget.

Borgmesteren kom også ind på den gave, som Robert Jacobsen vil skænke kommunen, hvis handelen går i orden. Ejendommen var oprindelig ikke med i billedet, sagde borgmesteren, og indgår ikke i handelen. Det er en foræring fra Robert Jacobsen, og den blev fremsat, efter at han havde hørt om vort arbejde på Europa-fronten. Der er allerede flere virksomheder, der har spurgt, om de måtte få en skulptur opstillet. Personlig vil jeg ikke have nogen jernskulptur stående i min have, men det er heller ikke meningen, bemærker bogmesteren med et smil. Han mente, at det var et fordelagtigt tilbud af sjælden kunstnerisk kvalitet. Gladsaxe var blevet tilbudt.

Leo Tolsted talte længe og varmt for køb. Han ville gerne slå fast, at tilbuddet på 1,3 millioner kroner oprindelig kun omfattede negerskulpturerne og -maskerne, som af svenske sagkyndige er betegnet som en usædvanlig kollektion af påfaldende høj kvalitet. Jernskulpturerne og de øvrige tilbud var nærmest at betragte som en gestus fra Robert Jacobsens side.

Den konservative viceborgmester Poul Schlüter anerkendte Robert Jacobsen som en af vor tids mest fremragende kunstnere. Hvis det var problemet, var der ingen strid, men spørgsmålet

er, om det er rigtigt, at vi køber. Jeg tror, at vi er mange, der holder af Robert Jacobsens ting. Jeg så gerne nogle stykker placeret i kommunen, men 27 er for massiv en investering. Med hensyn til ejendommen i Frankrig har ingen set den, men efter billederne at dømme så den hyggelig ud. For at gøre den til en brugelig lejrskole, og det er jo det man ønsker, sagde Schlüter, skal der ofres en del penge til indvendige ændringer.

Vi må stemme imod købet, sluttede Schlüter, for at bevare muligheden for at stå frit til andre sider med henblik på kunstkøb i årene fremover."

Er det pengene værd?

Den 5. juni 1969 bragtes et læserbrev vedr. købet af Robert Jacobsens kunstsamling, som flere mente ikke var noget værd. Læserbrevets sidste del lyder således: "Det er et lykketræf at finde virkelig værdifulde negerhåndarbejder, og det har Robert Jacobsen udtalt, at han har gjort på loppetorvet, hvis han dermed mener i Paris, må jeg beklage, at også der har jeg for en del år siden været og fik den besked, at sælgerne på loppetorvet har forretninger i Paris, hvor de er opkøbere for amerikanerne, medens resten sælges på loppetorvet.

Et forgyldt empireur, jeg erhvervede, manglede f.eks. en tand i klokkehjulet, og slår derfor forkert. Da jeg ikke har forstand på negerskulptur og derfor ikke kan bedømme Robert Jacobsens arbejder, kan jeg kun henholde mig til Kirsmeyers ord, at man skal være uhyre forsigtig og være i besiddelse af stor viden, forinden man erhverver en ting, men når den fortræffelige kontorchef Leo Tolsted som tidligere bankmand beregner, at den skattemæssige udgift kun andrager ½ promille, må jeg som tidligere bankmand anholde ham på dette punkt.

Vi kender disse udregninger fra tidligere tid, som efterhånden kan andrage betydelige beløb. Men når Lis Mølbjerg har sat sig til opgave at sige ja til alle større udgiftsbeløb, betyder mine ord i denne næppe noget. Ville det trods alt ikke være en god ide at overlade til skatteyderne på skattekvitteringen for juli måned at skrive et ja eller nej på kuponen, der afleveres til skattekontoret, altså forinden 2. behandlingen har fundet sted. Det er demokratisk, især når det ikke alene drejer sig om de 1,3 millioner, men også om de store udgifter, der senere følger med gaven, landstedet m.m. Hvor mange har besøgt de afrikanske negerstater og set den nød, der hersker der og så tanken om, hvad de 1,3 millioner kunne være anvendt til. Mon det ikke snarere er os, der er underudviklet?" Underskrevet af G. Wellius.

Kunstkøbet vedtages

Den 12. juni 1969 bekræftede Folkebladet, at købet af Robert Jacobsens samling af negerskulpturer og -masker samt 15 af kunstnerens egne jernskulpturer for en samlet pris af 1.3600.00 kroner var vedtaget. Videre fremgik det af artiklen, at "af beløbet skal de 400.000 kr. betales umiddelbart, medens restbeløbet betales over 12 år med 80.000 kr. årligt.

I forbindelse med købet skal til kommunen overgå Robert Jacobsens landejendom i Midtfrankrig, et jernkrucifiks beregnet til en kirke, reproduktionsret til en skulptur af en hest. Desuden vil Robert Jacobsen personlig forpligte sig til i de kommende tolv år at levere kommunen en jernskulptur hvert år mod betaling af materialeprisen samt at udføre en springvandsfigur af metal uden kunstnerhonorar".
Artiklen afsluttes med en konstatering af, at "man kan i hvert fald gå ud fra som givet, at tingene vil finde et blivende sted i Gladsaxe kommune og ikke, som rygterne har fortalt, skal anbringes i Lyngby."

Skulpturerne ankommer

Folkebladet bragte den 4. september 1969 en no-

Annonce i Gladsaxe Bladet. Udstillingen blev et tilløbsstykke uden lige. 25.000 borgere besøgte udstillingen de 14 dage den varede. (Gladsaxe Bladet)

tits, der fortalte, at "Robert Jacobsens negerskulpturer, som Gladsaxe kommune har købt, ankom i sidste uge til kommunen. Indtil videre er de gemt omhyggeligt af vejen, da de kan være lidt vanskelige at tage vare på - ca. 250 skulpturer er der i alt. Skulpturerne repræsenterer en lang række genrer - uhyre alsidig må det kaldes. De er fortrinsvis ret små, og ikke alle er lige pæne og velbevarede."

Robert Jacobsen-samlingen bør sælges

Under denne overskrift tog Folkebladet 31. december 1969 en nytårssnak med formanden for den konservative gruppe i kommunalbestyrelsen, folketingsmand og viceborgmester Poul Schlüter. Han indledte med at fastslå at "Gladsaxe kommune har været uhyre flot - en flothed, der ikke er råd til i en tid, hvor mange store opgaver trænger sig på.

Købet af Robert Jacobsen samlingen er et typisk eksempel på urimelig kommunal flothed på et tidspunkt, hvor skatteprocenten er for høj, og hvor langt vigtigere anlægsopgaver trænger sig på, siger Poul Schlüter i en kommentarer til året, der gik.

Skulle 1970 derfor bringe et flertalsskifte, er samlingen sikker på at skifte hjemsted. Gladsaxe bør ikke gøre sig til storsamler af kunst fra fremmede verdensdele - derfor vil vi ved et eventuelt flertalsskifte stille forslag om at sælge samlingen af negerskulpturer til en national institution, røber den konservative gruppes formand."

1970 var valgår

Det var i virkeligheden meget modigt af Erhard Jakobsen at lade Gladsaxe Kommune købe en stor og meget omdiskuteret kunstsamling lige op til et valgår. Det kunne betyde enten knald eller fald, og det var derfor vigtigt at få præsenteret kunstkøbet for kommunens borgere i en fart, så de ved

selvsyn kunne erfare, at politikerne ikke spillede hasard med borgernes penge.

Lørdag den 14. februar 1970 var det tid til at Gladsaxes borgere skulle se den indkøbte kunst. "Robert Jakobsen-samlingen præsenteres op til valget" lød overskriften i Folkebladet den 15. januar 1970. "Betydelige sikkerhedsforanstaltninger og megen omhu ofres på udstillingen af Gladsaxes afrikanske kunstsamling. - Samtidig præsenteres 15 skulpturer af Robert Jacobsen. Det finder sted på Blågård Seminarium.

Seminariets festsal bliver brugt til at vise den afrikanske kunst i, og Robert Jacobsen skulpturerne opstilles i foyeren. Det er tale om et ret betydeligt arbejde med at arrangere denne udstilling, både fordi især skulpturerne kræver omfattende sikkerhedsforanstaltning og fordi især den afrikanske kunst kræver betydeligt ved selve opstillingen. En del af de afrikanske skulpturer bliver opstillet på sokler af acryl, fordi dette materiale giver en god lysfordeling, hvilket er af stor betydning for præsentationen, da en del af værkerne er i mørke lysabsorberende farver."

Spændende udstilling af den afrikanske samling

Det blev en flot udstilling! Folkebladet af 19. februar 1970 indledte en stor artikel med ordene "Spændende udstilling af den afrikanske samling. Glimrende præsentation af kommunens Robert Jacobsen samling. Mange ønsker om jernskulpturer ved kommunale bygninger." Artiklen fyldte en hel avisside inklusiv foto. "Inden åbningen af samlingen fortalte Robert Jacobsen - netop kommet ind fra München, hvor han har et professorat - om sine ambitioner, og han lagde ikke skjul på, at han gerne så samlingen udstillet permanent." Så skal departementschef Henning Rohde holde tale i stedet for kulturministeren, som jeg vil forskåne jer for.

Artiklen afsluttes på følgende vis: "Selv er Robert Jacobsen meget begejstret for den form, som udstillingen har fået og den skal i øvrigt herfra anbefales på det varmeste. Der kan fortælles, at der fra skoler og andre offentlige bygninger er kommet henvendelser om at få jernskulpturerne opstillet - og det falder helt i tråd med Robert Jacobsens ønsker. Han ser helst at jernskulpturerne kommer ud blandt mennesker. Han røber i øvrigt, at han - når han har fået sit atelier i orden - skulle i gang med at skabe en fontaine til torvet ved Høje Gladsaxe.

Placeringen af den afrikanske samling er ikke afgjort endnu - i det kommende stadsbibliotek bli-

Krusifix i Buddinge Kirke. (Foto: Flemming Bruun)

ver der næppe plads, så man forudser nødvendigheden af at bygge en særlig ramme til samlingen, idet man næppe kan lade den forblive i Blågård seminariums aula."

Udstillingen blev vist 4 uger før valget. At udstillingen blev en publikumsmæssigt succes vidner et fremmøde på over 25.000 borgere over 14 dage. Ved dette valg var kommunalbestyrelsen blevet udvidet fra 19 til 25 medlemmer, og mange havde troet/håbet på, at der kom et magtskifte, især grundet utilfredsheden med købet af Robert Jacobsen samlingen. Men det modsatte skete. Socialdemokraterne fik 17 mandater, de Konservative 7 og det sidste mandat tilfaldt de Radikale.

Jernskulpturernes placering

Men ét var den afrikanske samling. Noget andet var, at aftalen også indeholdt 15 jernskulpturer - foruden de 12, der siden skulle leveres med ét om året. Den første af de 12 jernskulpturer var et krucifix. Det kom i efteråret 1970 op at hænge over alteret i Buddinge Kirke. Folkebladet fortalte om ophængningen den 3. september 1970 under overskriften "Nyt krucifix af Robert Jacobsen".

"Der er tale om et helt nyt arbejde fra kunstnerens hånd. Arbejdet måler 1.45 m i højden og materialet er 15 cm i bredden. Krucifixet er udlånt til kirken af Gladsaxe kommune og hele spørgsmålet om kirkens kunstneriske udsmykning er fortsat uafklaret. Det er således endnu ikke afgjort om krucifixet skal vedblive at hænge på sin nuværende sted over alteret eller om det skal hænge et andet sted i kirken kombineret med anden kunst. Flere andre løsninger til kirkens udsmykning er også foreslået af menighedsrådet." Jernkrucifixet fik lov at hænge over alteret indtil 1993, men er i dag ophængt bag i kirken, mens en Jacobsstige udsmykker væggen bag alteret.
Den 7. januar 1971 var der igen nyt om Robert Jacobsens skulpturer. "Det kulturelle udvalg har, ledsaget af billedhuggeren Robert Jacobsen, i de sidste par uger set på forskellige pladser, som eventuelt kunne bruges ved opstilling af nogle af de skulpturer, som Gladsaxe for nu et års tid siden købte af den berømte kunstner. Foreløbig er det besluttet at der skal opstilles to kunstværker i Mørkhøj, et i Værebro og et ved det lille torv ved Dynamovej.

Skulpturen 'Stående figur' var i mange år placeret ved Værebro Park. Den er nu rykket ind i Rådhusets foyer. (Foto: Jens Mortensen, 1981).

Man har naturligvis også set på mulighederne i Søborg og i Høje Gladsaxe, men har ikke ment, at de skulpturer, man har til rådighed er egnet til de to steder. Robert Jacobsen har derfor udtrykt tanken om at lave et springvand til Gladsaxe Torv og en større skulptur, måske en slags fontaine, til opstilling på Søborg Torv.

Da kommunen i sin tid købte Robert Jacobsens kunstværker og hans hus i Frankrig, gav kunstneren tilsagn om at ville udføre arbejder uden fortjeneste, hvis man ønskede det, og det er et løfte Robert Jacobsen nu vil indfri. De først omtalte skulpturer vil blive opstillet til foråret og en stenhugger er i gang med at lave bærende sokler."

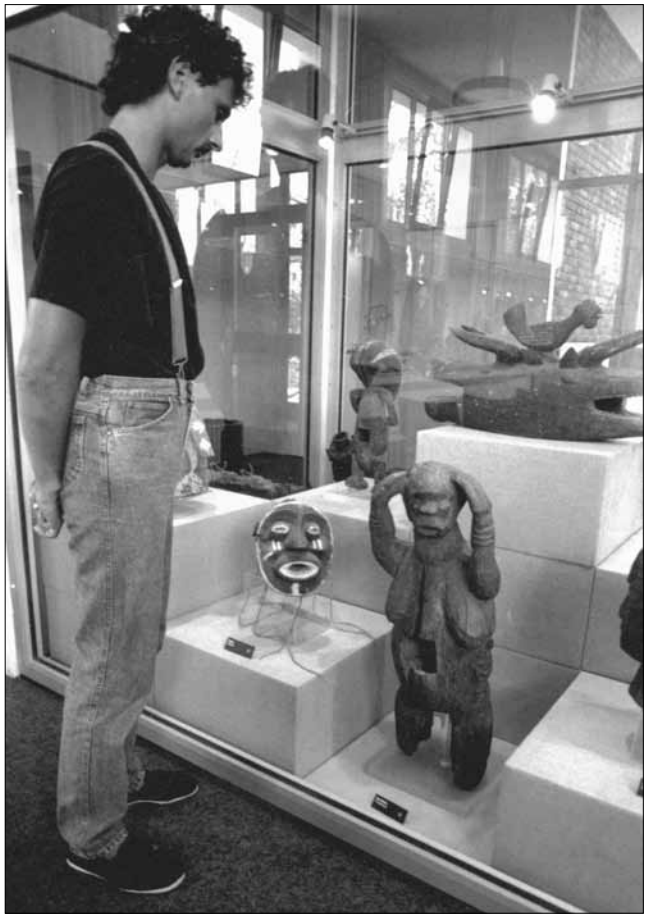

Udstillingen i Afrikahuset. (Foto: Svend Nielsen, Gladsaxe Bladet 1986)

Problemer med Meynac

Under overskriften "Overdragelse af Robert J.s ejendom har ikke kunnet berettiges" kunne læserne den 19. maj 1971 finde en mindre artikel om den del af handelen, der omfattede kunstnerens hus i Sydfrankrig. (Meynac ligger lidt sydligt for Bordeaux). "Formaliteterne om overdragelse af billedhuggeren Robert Jacobsens ejendom i Sydfrankrig har endnu ikke kunnet berettiges, men det er en kendsgerning at ejendommen ikke er udbudt til salg. Sådan besvarede viceborgmester Poul Schlüter, der fungerede som borgmester ved kommunalbestyrelsesmødet i mandags den konservative Lars Abels forespørgsel, som var begrundet i, at han havde hørt ejendommen var sat til salg." I virkeligheden havde kommunen endnu ikke overtaget Meynac, fordi ejendommen indgik i et skifte mellem Robert Jacobsen og hans hustru. "Poul Schlüter gav endelig udtryk for en snarlig afklaring på spørgsmålet."

Den afrikanske kunst på farten

I maj måned 1972 skulle den afrikanske samling ud at rejse. Under overskriften "Robert Jacobsens Afrikasamling udstillet i Legoland og i Virum" bragte Folkebladet den 10. maj en længere artikel: "Gladsaxe kommune er glad hver gang de får lov til at vise Robert Jacobsen samlingen, som blev erhvervet for nogle år siden. Ikke mindst fordi man ikke har haft råd til at bygge eller indrette et passende sted at vise disse mange ting.

Det var derfor med glæde man sagde ja til at lade en del af maskerne vise på udstillinger i Legoland og i Virumhallen. Udstillingen i Legoland ved Billund blev åbnet torsdag i sidste uge under megen festivitas, hvor direktør Arnold Boutrup, der i øvrigt er Gladsaxeborger, informerede om baggrunden for de pædagogiske udstillinger som

Udstillingen af afrikanske masker og skulpturer i aulaen på Blågård Seminarium i 1970. (Foto: Palle Hestbeck/ Svend Nielsen, Gladsaxe Bladet)

Legoland har været rammen om de senere år. Han oplyste at man ventede at omkring 750.000 mennesker i løbet af sæsonen ville se udstillingen, heraf omkring 200.000 ved særlige arrangementer for skoler."

Artiklen forsætter under overskriften "En kulturel arv", hvor Erhard Jakobsen "gjorde opmærksom på, at det ikke mere var sådan at konger, fyrster og rigmænd efterlod noget til kommende tider, og derfor måtte andre træde til. Når der tænkes på den kulturelle arv er det oftest Christian den Fjerde, der efterlod mange bygningsværker til eftertiden, der kommer i forgrunden, og vi vil blandt andet med denne samling høre til dem, der vil blive husket for vor kulturelle arv fra den epoke vi lever i.

Billedhuggeren Robert Jacobsen udtrykte ved åbningen stor begejstring for arrangementet, selvom det har blevet helt anderledes end han havde forestillet sig, her havde end ikke hans fantasi kunnet forestille sig et sådan vellykket resultat. Det var lykkedes for Legolands udstillingsarrangør at få hver enkelt ting placeret, så hver enkelt ting fremtrådte som en helhed. Derefter trykkede to Jacobsener på en knap og rummet genlød af afrikanske trommerytmer - rytmer som vil lyde

sommeren igennem - mens hundredetusinder af gæster kigger på de afrikanske masker."

Modtagelsen i Virum

En ganske anderledes anmeldelse fik udstillingen i Virumhallen, hvor der "er udstillet op mod 300 skulpturer og masker og i betragtning af at udstillingsperioden er temmelig kort har der ikke været de samme muligheder for at skabe en ramme omkring udstillingen, der er lige så spændende som i Legoland. Udstillingen i Virumhallen fik kun to døgn til ophængningen, og i betragtning heraf er resultatet overvældende men dermed synes også de positive ting sagt om denne ting. Udstillingen kan næppe føle sig som en velkommen gæst i vor nabokommune, idet man end ikke uden for udstillingslokalet reklamerer med, hvad der foregår, eller fandt anledning til på nogen måde at festligholde åbningen af denne særprægede udstilling. Heller ikke havde man udarbejdet nogen vejledende tekst, som kunne hjælpe udstillingsgæsterne til at få det rigtige udbytte."

Robert Jacobsens skulpturer ud til borgerne

Sådan lød overskriften, der kunne læses i Folkebladet den 31. august 1972. Det er indledning til en artikel for fortæller at "torsdag i sidste uge fik fire af de største Robert Jacobsen skulpturer deres blivende plads ude blandt folk i kommunen.
De blev opstillet på Ilbjerg Alle, i Værebro, på Solnavej og ved Trafikpladsen. Det var tillige meningen, at der skulle have været opstillet en figur foran butikscentret på hjørnet af Præstebrovej - Batterivej, men her ønskede man ikke nogen kunstnerisk udsmykning. Reaktionerne på skulpturernes opstilling har været vidt forskellige, dog har de fleste været præget af skepsis mod de umiddelbart uforståelige værker.

Mens man var i færd med opstillingen på Ilbjerg Alle bemærkede en af beboerne at nu var det i hvert fald sikkert, at hun ville søge om en anden lejlighed. Den udsigt, hun nu havde fået, nemlig med Robert Jacobsens "konstruktiv figur" i forgrunden, ville hun ikke kunne udholde. Desværre fik jeg ikke talt med damen, siger stadsbibliotekar Lindbo-Larsen, der fulgte opstillingen. Jeg ville gerne ellers have talt med hende når der er gået en to-tre måneder."

Artiklen sluttede med at fortælle, at "en del af de mange mindre ting af Robert Jacobsen skal også fordeles ud i kommunen, men det må blive på offentlige kontorer og institutioner, hvor de vil kunne passe ind. I øvrigt synes interessen for at låne dele af kommunens samling af skulpturer og masker at blive stadig større.

Om kort tid åbnes en udstilling i Moss i Norge, hvor man holder en retrospektiv udstilling i anledning af Robert Jacobsens fødselsdag, og det ventes at der kort tid efter vil kunne udlånes til det nye kunstmuseum i Aalborg. Der er efterspørgsel fra omtrent hele landet, og det vil ganske enkelt ikke være muligt at efterkomme alle ønsker. Skulpturerne og maskerne fra samlingen er en slags gesandter for Gladsaxe, og det er ikke uden værdi at kunne låne ud til en udstilling, der bliver set af omkring en million mennesker, som der er tilfældet med udstillingen i Legoland."

Hvem kan få øje på kommunens kunstværker?

Dette spørgsmål blev rejst af Det radikale Venstres kommunalbestyrelsesmedlem Thorkild Møller i Folkebladet af 30. november 1972. Artiklen forsætter: "På flere kulturudvalgsmøder har jeg prøvet at rejse debatten om, hvad man egentlig vil med de indkøb af kunst, som kommunen foretager. Nu har jeg fået forvaltningen til at udarbejde en fortegnelse over de steder, hvor kunstværkerne befinder sig, og det viser en ganske interessant ting. Nemlig den, at kunst-

værkerne groft sagt er anbragt på steder, hvor borgerne kun i sjældne tilfælde vil kunne se den. Opgørelsen pr. 1. september i år viser, at af de 174 kunstværker, man på det tidspunkt ejede, var 10 udlånt til en udstilling i Norge (Robert Jacobsen skulpturer), 33 placeret på offentligt tilgængelige steder, mens 131 var anbragt i den kommunale forvaltnings kontorer. Heraf 74 på selve rådhuset, 23 hos skoleforvaltningen i Bagsværd og 23 i biblioteksforvaltningen. Af de offentligt tilgængelige var fire skulpturer anbragt (for nylig) i bybilledet, 17 på skoler og 8 på biblioteker. Herudover findes den berømmelige samling af afrikanske masker, som ingen har set siden udstillingen på Blågård Seminarium før kommunevalget 1970.

Den 4. januar 1973 skrev Torkild Møller et længere indlæg som et svar på det konservatives repræsentantskabsmøde. Et af indlæggene drejede sig om Robert Jacobsens kontrakt med kommunen. "I sommeren 1972 spurgte jeg til overholdelsen af kontrakten med professor Robert Jacobsen, som kommunen i december 1969 købte den berømmelige samling afrikanske masker samt et mindre antal skulpturer af for et millionbeløb.

I kontrakten indgik tillige et løfte fra Robert Jacobsen om årligt i 12 år levere en skulptur for fremstillingsprisen. Nu har kontrakten været i kraft i over tre år, og endnu er der ikke modtaget noget kunstværk. Jeg har nu anmodet om, at sagen tages på førstkommende kulturudvalgsmøde, således at vi kan få drøftelse af dette forhold og de øvrige aftaler i kontrakten." Det første var nu som før skrevet faktisk leveret i form af et krucifix til Buddinge Kirke.

8. marts 1973 bragte Gladsaxe Bladet et kort indlæg under overskriften "Flere Robert Jacobsen skulpturer i Gladsaxe. På et møde mandag aften på Thorasminde oplyste stadsbibliotekar Lindbo-Larsen, at der løbende kommer skulpturer fra Robert Jacobsen. Der kommer tre i denne måned og mange er planerne for placering. Der tilstræbes steder, hvor så mange borgere som muligt kan se på dem - f.eks. i forbindelse med trafikpladser, boligkomplekser osv. Forslag fra borgere modtages med tak."

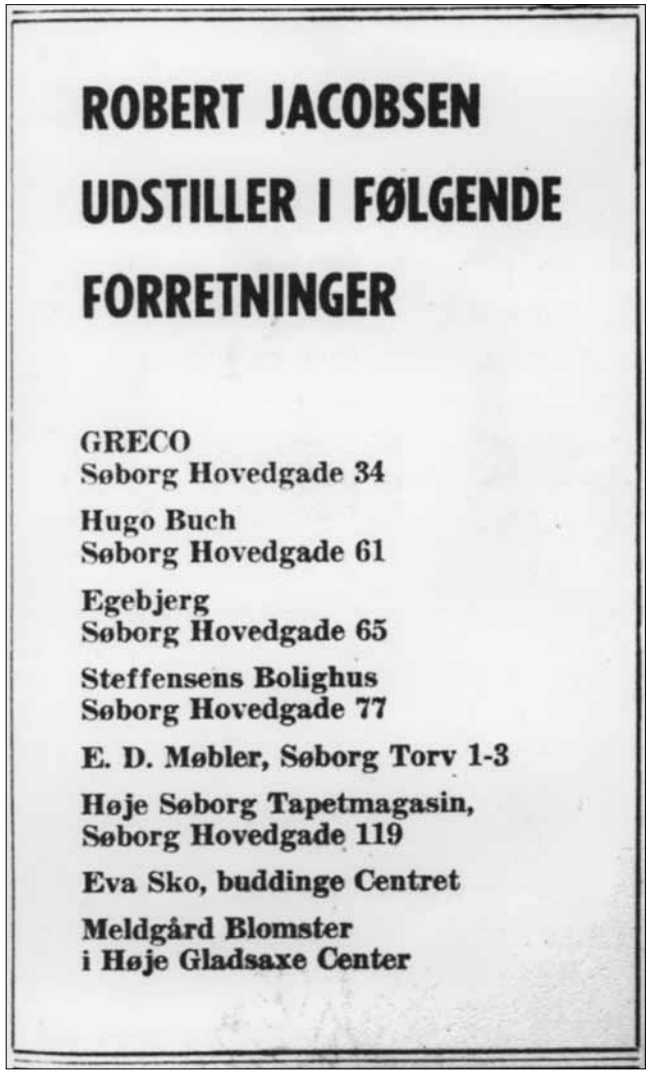
ROBERT JACOBSEN
UDSTILLER I FØLGENDE
FORRETNINGER

GRECO
Søborg Hovedgade 34

Hugo Buch
Søborg Hovedgade 61

Egebjerg
Søborg Hovedgade 65

Steffensens Bolighus
Søborg Hovedgade 77

E. D. Møbler, Søborg Torv 1-3

Høje Søborg Tapetmagasin,
Søborg Hovedgade 119

Eva Sko, buddinge Centret

Meldgård Blomster
i Høje Gladsaxe Center

Det var ikke alle forretninger, der var lige begejstrede for at få kunsten inden for dørene. (Annonce fra Gladsaxebladet)

Legolands daværende leder, Arnold Boustrup, kendte Erhard Jakobsen fra Bagsværd. Da Gladsaxe ikke have plads til permanent udstilling af Robert Jacobsens samling, flyttede man den til Billund i sommeren 1972 under overskriften Afrikas ansigter. Efter åbningen af udstillingen, fik Erhard og Robert en tur i Legoland. (GladsaxBladet)

Robert Jacobsen skulpturer udstilles 1. - 5. maj.

"I de sidste par år har man i Gladsaxe ivrigt diskuteret kommunens køb af billedhugger Robert Jacobsens masker og egne værker. Nu bliver der lejlighed til for borgerne på nærmeste hold at stifte bekendtskab med skulpturerne, idet de bedste af dem udstilles i forbindelse med festlige forårsdage i Gladsaxe. Handelsforeningen har fået tilladelse til at opstille skulpturerne i følgende forretninger." Se side 17.

Huset i Sydfrankrig

Endelig 10. maj 1973 kom der nyt vedrørende huset i Frankrig. Under overskriften "Gladsaxe afstår fra Robert Jacobsens hus i Frankrig" lød det blandt andet således: "Allerede i forrige uge sivede det ud, at Gladsaxe kommune ville forsøge at bytte det hus, som Robert Jacobsen havde foræret kommunen oven i handelen med de afrikanske masker for fire år siden, væk med en stor skulptur. Dette er nu en realitet, idet forhandlingerne med Robert Jacobsen er nu afsluttet med dette resultat.

På forhånd afskrev kommunalbestyrelsen muligheden af at få nedslag i prisen på kunstkøbet, fordi det franske hus var en ekstraordinær gave,

men man mente, at ved en byttehandel kunne man undgå en millionudgift til indretning af lejrskole på stedet. Slottet i Frankrig har ved flere lejligheder været anledning til en hed debat i kommunalbestyrelsen, senest for to år siden, da kommunalbestyrelsesmedlem Lars Abel foreslog kommunalbestyrelsen at afhænde ejendommen. I øvrigt er det en mindre landejendom, som består af et gammelt 2-2½ etagers stenhus og ret store omkringliggende naturarealer, som siden handlens afslutning er blevet udråbt til et "slot". I virkeligheden er det blot tale om noget i den retning af en fransk ødegård i lidt bedre forfatning.

Der findes adskillige huse rundt om i Frankrig og handelsværdien er ikke synderlig høj. Forhandlingerne med Robert Jacobsen betyder, at kommunen i stedet vil få en "skræddersyet" skulptur til enten Søborg Torv eller til Rådhuspladsen foran det nye stadsbibliotek. Måske kan skulpturen blive en slags vartegn for kommunen. Værdien forventes at komme til at ligge i nærheden af 100.000 kroner, så man mener at det i realiteten er tale om en ret fordelagtig byttehandel. Priserne på Robert Jacobsens værker er i forvejen ret høje."

Tre Robert Jacobsen skulpturer til Gladsaxe

Overskriften her blev bragt den 17. maj 1973, og indeholdt et længere stykke om det løfte, som Robert Jacobsen gav kommunen dengang den købte hans kunst. "Løftet er nu blevet indfriet. Det kulturelle udvalg har været på Robert Jacobsens gård i Egtved, hvor han har foto 4 indrettet sit værksted. Her fik man lov til at vælge tre skulpturer, der skulle udgøre leverancen for 71, 72 og 73 og som skulle være til et samlet beløb af 150.000 kroner. Det kulturelle udvalgt valgte tre i motiv forskellige skulpturer i jern.

Den største er en ca. 2 m høj mandsskulptur, der med regelmæssig antirustbehandling vil kunne opsættes udendørs. Titlen er år 2072 og motivet formentlig det menneskeprodukt, der vil blive fremtidens som følge af overdreven teknik, forurening m.m.. Denne skulptur, hvis værdi er ansat til 100.000 kroner, har det kulturelle udvalg planer om at opstille på Søborg Torv.

Det andet arbejde, man sikrede sig, er en gruppe i jern - kaldet "Aggression". Den er ca. 75 cm. høj, ca. 1.40 m lang og ca. 50 cm. dyb. Figuren kan kun opstilles indendørs. Den skildrer i et abstrakt formsprog og med stærk rå materialevirkning en

Polychrome 3 på Bagsværd Torv. Den har tidligere stået på hjørnet af Turbinevej/Generatorvej (Foto: F. Bruun)

kampsituation mellem to mennesker. Værdien ca. 40.000 kroner.
Den tredje ting man besluttede sig for, er en mindre konkret skulptur til opstilling indendørs. Dens værdi er ca. 10.000 kroner. De tre figurer vil blive afleveret i den nærmeste fremtid."

Robert Jacobsens "År 2072" står i dag ved Laden ved Gladsaxe Kirke og kaldes i folkemunde Pastor Ivan Mathiesens genfærd. (Foto: Flemming Bruun)

De næsten sidste ord om Afrikasamlingen

Henover sommeren 1973 skulle afrikasamlingen ud at rejse igen. Den 7. juni 1973 skrev Gladsaxe Bladet under overskriften "Robert Jacobsens samling af afrikansk kunst - udlånt af Gladsaxe kommune - udstilles på Sophieholm ved Bagsværd sø i dagene 9. juni - 31. juli." Artiklen kunne være skrevet af kommunens kommunikationsafdeling, bortset fra, at en sådan ikke eksisterede i 1973. Artiklen var udformet som en pressemeddelelse og lyder således: "Gladsaxe kommune gjorde et kup, da man i 1970erne erhvervede Robert Jacobsens store samling af afrikansk kunst og publikumstilstrømningen var stor til den udstilling, som foranstaltedes på Blågårds Seminarium. Siden da har mindre dele af samlingen været udstillet forskellige steder, blandt andet i Legoland, men det er første gang, at samlingen i sin helhed vises uden for Gladsaxe kommune.

Robert Jacobsen opbyggede sin prægtige samling gennem en lang årrække. Han siger selv, at han ikke har tilstræbt nogen form for fuldstændighed med hensyn til tingenes alder eller specielle etnografiske sammenhæng, men har alene ladet de skulpturelle kvaliteter og oplevelser være af betydning ved indsamlingen. Baggrunden for den skulpturelle afrikanske kunst er det sociale og religiøse samfundssystem. Dette er kendetegnet for den såkaldte primitive kunst - en kunst med sociale funktioner, der viser et nøje overensstemmelse i livsopfattelsen hos kunstneren og det samfund han lever i. Den afrikanske kunst er så rig og mangfoldig, at den i nyere tid har været en betydelig inspirationskilde for den moderne eksperimenterede kunstner.

Desværre er moderniseringsprocessen med til at forhindre den traditionelle afrikanske billedskærekunst i at komme til udfoldelse, og mange ste-

der er den allerede død, men i Robert Jacobsens samling kan man endnu nå at opleve den styrke og skønhed, hvormed denne kunst udfolder sig." Det var det sidste der blev skrevet om dette emne i en årrække og vi skal helt frem til 1977 for igen at finde omtale af Robert Jacobsens kunst.

Vandkunsten på Rådhuspladsen

Den 23. februar 1977 bragte Gladsaxe Bladet en artikel under overskriften "Robert J. springvand på Rådhuspladsen. Hvad er det rådhusforvalter Svend Nielsen her står og beundrer. Det er en model, der har været forelagt kommunalbestyrelsens medlemmer til udtalelse. En model af hvad? Nogle vil måske mene at det er en ny form for opstilling af færdselstavler, f.eks. i den trafikerede Buddinge Rundkørsel.

Forkert gættet! Det er såmænd modellen af et springvand, som er tænkt opstillet i midten af den ombyggede rådhusplads og omgivet af træer. Og det er naturligvis Robert Jacobsen der er manden bag dette noget specielle springvand, der er tænkt udført i en blanding af kobber og rustfrit stål. Springvandet er tænkt opført i 4½ meters højde og vandet skal springe lifligt fra forskellige steder og samles i en kumme, hvorefter det gennem en "kanal" føres tilbage til sit udgangspunkt, således at det kan anvendes i en uendelighed."

Guillotinen ved rådhuset og andre læserbreve

I et læserbrev fra 4. maj 1977 kunne borgerne læse et "Forslag om udstilling af Gladsaxes Afrikaudstilling". "Om Gladsaxe kommunes samling af "Afrikakunst" på ny skal præsenteres for borgerne? Centrum-Demokraternes gruppe i Gladsaxe kommunalbestyrelse har foreslået kommunalbestyrelsen, at man retter henvendelse til Louisiana Kunstmuseum for om muligt at opstille den værdifulde og sjældne samling der." Læserbrevet fortsatte: "Afrika samlingen har kun været vist

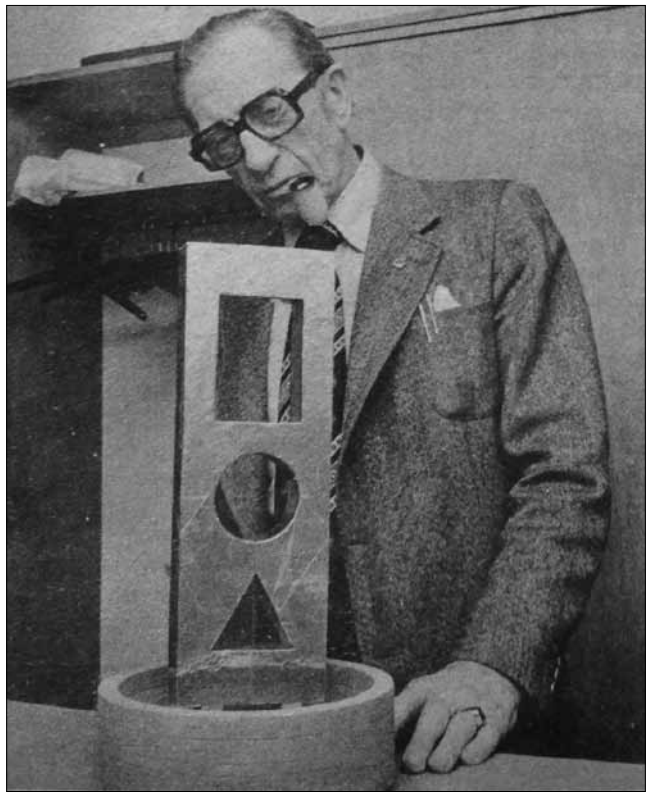

Rådhusforvalter Svend Nielsen ser på modellen til den kommende springvandsskulptur, der kom til at stå på Rådhuspladsen. (Gladsaxe Bladet)

samlet i 1969-70 umiddelbart efter erhvervelsen, fortæller Centrum-Demokraternes gruppeformand, Lars Abel. Enkelte gange siden har den været udlånt bl.a. til LEGO-land, og vi har også haft den præsenteret på Sophienholm i samarbejde med Lyngby-Tårbæk kommune. Men ellers har samlingen været gemt hen i en mørk kælder, og det er i grunden synd for den spændende samling, som i øvrigt heller ikke kan have godt af at være stuvet sammen i kasser, selv om der i sin tid er foretaget den nødvendige konservering."

Ugen efter bringes der et nyt læserbrev under overskriften "Vanddyr ved rådhuset? Hvorfor standser man ikke det kedsommelige projekt,

På pladsen foran rådhuset er nu opstillet en brønd og et "drikketrug", som den 87-årige rådhusarkitekt Vilhelm Lauritzen har tegnet.
Her skal Robert Jacobsen igang med den endelige færdiggørelse af den fire meter høje opsats. Her ses fra nr. Robert Jacobsen, borgmester Tove Smidth, svigersønnen franskmanden Bernard Léaute, kunstneren Bjørn Nørgaard, kommunaldirektør Jens N. Christiansen og arkitekt Erik Korshagen. (Gladsaxe Bladet 1979).

som går ud på anbringe en "cigarklipper" eller en "tøjklemme" foran Gladsaxe rådhus? Er bunden ikke nået endnu? Hvorfor efterlyser man ikke borgernes opfindsomhed? Og det forlyder endda, at det er iblandt det "styrende kommunale personale", beslutningen er ved at være truffet og i følge avisfotos ser resultatet ud til at være koldt, ufolkeligt og meningsløst. Køber man efter navnet, har man helt glemt fantasien?

Man tænker vist ikke nok på, hvem der skal nyde genstanden. Hermed mit råd, som jeg tror mange borgere vil give støtte til: Det er helt rigtigt med et springvand, men det skal være fantasifuldt, lidt mere sjovt, folkeligt og fornøjeligt. Skulle det knibe med ideer, så må man gerne tage mig med på ordet og realisere det "vanddyr", som min medfølgende tegning viser. (Denne tegning er ikke vist i bladet, A.F.)
En konkret teknisk viden om konstruktionsmåde har jeg selv, og "vanddyret" kunne bygges i samarbejde med en alsidig smed og undertegnede, måske i løbet af to til seks måneder, afhængigt af, om der hurtig kan blive borgertilslutning, samt af om projektet skal omvurderes og ændres flere gange. "Vanddyret" kan også laves, så det "logrer med vandhalen" men det kræver lidt eksperimenter. Ideer kan jeg komme med flere af, hvis det ønskes.

NB. Vi har chancen for at placere en turistattraktion ved Gladsaxe rådhus. Lad os forsøge at gøre noget positivt i kommunen, som ellers er berømt for sin høje skatteprocent. Borgere, lad os få noget mere folkeligt og fornøjeligt foran det rådhus. Er det borgernes og embedsmændenes rådhusplads, eller er det kun embedsmændenes? Lad os få nogle reaktioner!! Og til de ansvarlige: Stands projektet straks." indlægget var skrevet af Bo Villesen, civilingeniør, Søborg Hovedgade 221.
Der kom aldrig svar på læserbrevet. Men det havde måske nok fået respons, hvis skitsen havde været vist.

Det var dog ikke slut med læserbrevene. Endnu et blev bragt den 1. juni 1977 under overskriften "Guillotinen ved rådhuset. Ved vedtagelsen i kommunalbestyrelsen af opstillingen af dette monstrum på det, som kunne blive en af kommunens smukkeste pladser, har kommunalbestyrelsen vist hvor ringe den meget omtalte kommunikation til borgerne og det ønskede nærdemokrati er. Hvis kommunen i dag gik til valg på det spørgsmål, er jeg bange for, at mange af de socialdemokratiske stole ville komme til at stå tomme. Lad gå, at Erhard Jakobsen i sin tid lod sig besnakke til at smide en million af skatteydernes kroner ud til at købe Robert Jacobsens gamle jern, som han ikke kunne få solgt andre steder, når vi fik hans samling af afrikanske masker med. Det få være, som det er. Det er et tab, vi må afskrive.
Men at Gladsaxes borgere skal føle sig bundet af, at Erhard Jakobsen aftalte med Robert Jacobsen, at han hvert år i en årrække skal levere et "kunstværk", og vi skulle være forpligtet til at give en fremtrædende plads på byens pladser og anlæg, kalder jeg at gøre nar af borgerne for deres egne penge. Vi kan snart ikke runde et hjørne, uden at falde over hans gamle jern. "Kunstværket" på pladsen ved Kildebakkens station var, efter hvad jeg har fået oplyst, vurderet til 35.000 kroner. Hvem har ansat den pris: Robert Jacobsen.
En kendt billedhugger af mit bekendtskab vurderer det til 50 øre pr. kilo på en skrotplads. Han kaldte det, som vi andre kalder det: Kejserens nye klæder. En ven af mig, en svejsemester ved de svenske jernbaner, lo, da han så det og sagde, at de kunne lave to af den slags på en eftermiddag, når der alligevel var gået druk i foretagendet. Som fagmand var han harm over, at nogen leverede et så sjusket og dårligt svejsearbejde og kaldte det kunst. Tre drenge har væltet det ned fra soklen. Det har pyntet på pladsen nu. Lad os aldrig se det mere." Med venlig hilsen Aage Petterson, Solnavej 65.
Men det var måske noget om snakken med de dårlige svejsninger. De senere jernskulpturer han fremstillede, blev svejset sammen af svejserene på Odense Stålskibsværft/Lindøværftet, efter at han først havde lavet en model i mindre format.

Afrikasamlingen spøger videre

Det sidste der hørtes om Afrikasamlingen i 1977 blev skrevet den 10. august. Her stod: "Maskerne har det godt, men udstilles ikke nu. Det var kun de fire Centrum Demokrater der fandt, at det var en god ide, at kommunen på nuværende tidspunkt skulle gennemføre en udstilling af de afrikanske masker. En sådan udstilling må vente til åbningen af det nye Hovedbibliotek, men i øvrigt har borgerne haft lejlighed til at se maskerne, nemlig da de ved erhvervelsen blev udstillet på Blågård seminarium.

Forslaget foranledigede imidlertid et par kommentarer. Den første kom fra den radikale Thorkild Møller, der ikke kunne lade være med at filosofere over, hvor megen anvendelig kunst, der i årenes løb kunne have været anskaffet for det beløb, som kommunen gav Robert Jacobsen for maskerne. Udgangspunktet for udsmykning og kunstindkøb bør være, at man har en udsmykningsopgave, der skal løses, og så finder man frem til den kunstner og det kunstværk, der passer til

opgaven. Den kommende udsmykning af plejehjemmet Møllegården er i øvrigt et eksempel på den fremgangsmåde. Jeg håber, at kulturudvalget vil slå ind på samme tankegang. Spørgsmålet er, om kommunalbestyrelsen ikke skulle pålægge kulturudvalget at løse dette maskeproblem. Vi kan fortsat ikke acceptere, at de ligger nedpakkede. Kan man ikke finde frem til en placering, hvor de kan beskues i det daglige, så bør man overveje, om de værdier, der efter sigende ligger i samlingen, ikke skal realiseres og pengene anvendes til mere brugsvenlige udsmykningsopgaver.

Maske fra Congo. (Foto: Flemming Bruun)

Lars Abel ville gerne have at vide, hvilken stand maskerne befandt sig i nu, hvor de i nogle år havde ligget opmagasineret i en kælder. Formanden for kulturudvalget, Lars Nielsen, kunne berolige med, at maskerne var sikret og i bedste stand. De var konserveret ved købet til at holde i en årrække, men her til efteråret ville det blive undersøgt, om en ny konserveringsproces er nødvendig".

Den afrikanske samling i musikbiblioteket?

Sådan lød overskriften den 7. juni 1979, da man på rådhuset havde drøftet den fremtidige anvendelse af såvel musikbiblioteket som Thorasminde. Artiklen der omhandlede Robert Jacobsens kunst lød: "Hvad skal Musikbiblioteket anvendes til, når denne afdeling flytter til Søborg Hovedgade? Det er et par spørgsmål, der optager kommunalbestyrelsen en del i denne tid. Borgmester Tove Smidth siger, at der ikke er truffet nogen afgørelse endnu, men at man i de pågældende udvalg er ved at undersøge anvendelsesmulighederne for Musikbiblioteket. Vi har den kostbare og sjældne afrikanske maskesamling opbevaret flere steder. Maskerne har en enkelt gang været udstillet, men det har hele tiden været tanken, at maskerne skulle udstilles samlet og på et blivende sted. Musikbiblioteket, som kan anvendes til flere formål, vil være velegnet til samlingen, der skal præsenteres for publikum i montre. Bliver samlingen placeret i Musikbiblioteket, vil opstillingen ske i nøje samarbejde med Nationalmuseet."

Debatten om Afrikasamlingen blev aktuel igen i 1979, fordi kommunen byggede nyt hovedbibliotek. Det stod færdigt i oktober 1979, og det betød at alle de adresser biblioteket tidligere havde været spredt på, blev ledige.

Artiklen fra juni 1979 fortsatte: "Om små fire måneder bliver rådhusspringvandet på pladsen foran og mellem rådhus og nyt hovedbibliotek færdigt... pladsen foran rådhuset vil blive prydet med et smukt springvandsanlæg mellem linde-

Tyremaske fra Elfenbesnkysten. (Foto: Flemming Bruun)

træerne. Her er nu opstillet en brønd og et "drikketrug", som den 87 årige rådhusarkitekt Vilh. Lauritzen har tegnet. Om få dage går professor Robert Jacobsen i gang med den endelige færdiggørelse af den fire meter høje opsats, der skal fungere som springvand og dekoration på en gang." Det er billedteksten til et foto den 8. august 1979, som viser de involverede personer stå foran brønden.

Mennesker eller masker?

"Hvad har størst værdi - mennesker eller masker? Spurgte en repræsentant for FDF/FPF her i bladet for nogen tid siden i et indlæg, som argumenterede for, at kommunen skulle overlade det tidligere musikbibliotek til FDF/FPF." Sådan indledte Arne Hermann sit argument den 10. oktober for, hvorfor musikbiblioteket med bestemt ikke burde placeres i det tidligere musikbibliotek på Gladsaxevej.

Arne Hermann fortsatte: "Jeg har den største respekt for det arbejde, der gøres af FDF/FPF og ligesindede organisationer for ungdommen, men har svært ved at se det logiske i problemstillingen - mennesker eller masker. Det er rigtigt, at der har været forslag om, at det nu lukkede bibliotek skulle indrettes til udstillingsbygning for de afrikanske masker, som Gladsaxe i sin tid købte af Robert Jacobsen, og som ingen vist siden har vidst, hvad man skulle stille op med. Men nu er der vel ingen, som i fuldt alvor vil forestille sig, at man stopper hele denne maskesamling ind i bygningen, som næppe ret mange vil besøge. Mon ikke det ville blive et noget dødt foretagende?".

Cigarklipperen, Tøjklemmen eller...

Kært barn har som bekendt mange navne, og det havde Gladsaxes nye vandkunst også fået allerede inden indvielsen. Gladsaxe Bladet skrev om afsløringen af det omstridte springvand, der altså er en vandkunst i en artikel den 31. oktober 1979. Artiklen lød: "Så kom dagen, da Gladsaxe kommune kunne afsløre Robert Jacobsens store vandkunst på pladsen foran rådhuset.
Springvandet, der symboliserer livets træ, er sidste del af en gammel aftale der blev indgået mellem daværende borgmester Erhard Jakobsen og Robert Jacobsen for mange år siden, i hvilken der også indgik en samling afrikanske masker.
Beslutningen om vandkunsten blev endelig truffet i marts 77 efter en heftig debat i kommunalbestyrelsen, hvor Flemming Gylling og Lars Abel stillede forslag om at man udskød opstillingen af vand-

Masker og skulpturer som de var udstillet i Afrikahuset på Gladsaxevej 111, der tidligere havde været Musikbibliotek, og nu indehaves af Druideordenen. (Foto: Palle Hestbeck/Svend Nielsen, Gladsaxe Bladet)

kunsten, til det nye hovedbibliotek blev færdig.
Dengang var de ene om dette synspunkt, men tiden skulle vise at de fik ret, vandkunsten blev indviet på samme dag som biblioteket, og det var en glad borgmester Tove Smidth, der kunne afsløre det smukke springvand.

I sin tale ved afsløringen talte borgmesteren om de problemer, der har været med at få kunstværket op at stå, og lagde ikke skjul på at resultatet havde været værd at vente på. Borgmesteren fortalte at en kunstner som Robert Jacobsen ikke altid var let at holde fast i, men kommunalbestyrelsen havde fulgt opbygningen meget intenst, og med ganske få ændringer, fremstår springvandet som det blev forelagt i model 1977.
Kunstværket er for længst i folkemunde døbt cigarklipperen eller tøjklemmen, udtryk som Robert Jacobsen begge har taget til sig".

Det de færreste ved om vandkunsten

Artiklen fra 31. oktober 1979 gav også en masse sjove og nyttige oplysninger om vandkunsten på Rådhuspladsen, som de fleste i dag har glemt. For eksempel dets rigtige navn! "Robert

Jacobsen og hans uvurderlige medhjælper i arbejdet, svigersønnen franskmanden Bernard, har formet vandkunsten med minutiøs nøjagtighed, og selv fremstillet alle springvandets dyser hjemme i hangaren ved Egtved i Jylland, hvor vandkunsten er blevet skabt.
Det er jo et problem at lave et springvand som ikke må springe, sagde Robert Jacobsen i sin tale, men det er faktisk lykkedes.
Gladsaxe Bladet spurgte Robert Jacobsen hvorledes han tog imod kritikken af den kunst han skabte.

Ethvert kunstværk må og skal udsættes for kritik, og det er helt op til den enkelte beskuer, at få det ud af skulpturen, som man føler. Positiv kritik er ganske simpelt nødvendig, hvis vi skal videre. Dette kunstværk er fra min side tænkt som et symbol på livets træ. Et visdomstræ der symboliserer menneskets livsrytme.

Derfor skifter vandtrykket hele tiden, som åndedrættet på et levende menneske. Netop dette arbejde med at få de enkelte dyser til at fungere rigtigt, bevirkede at vi måtte fremstille en lang række specialværktøjer får at kunne fuldføre værket.
Det skal dog ikke skjules at det var en svær opgave og at jeg mange gange var ved at opgive det hele. Men nu er det altså her, så må man håbe at alle Gladsaxes borgere vil komme til at holde af det, sluttede Robert Jacobsen. Selve vandkunsten fremtræder om vinteren som en skulptur.

Robert Jacobsen skal ikke have noget honorar for arbejdet, kommunen skal blot betale materialer, som den endelige beslutning i 1977 blev anslået til 350.000 kroner.
Mange var mødt op ved afsløringen, og overalt var der rosende toner for resultatet, et resultat som vi i Gladsaxe kan glæde os over."

Afrikasamlingen til Gladsaxevej

Umiddelbart efter afsløringen af vandkunsten, skrev Gladsaxe Bladet om "Musikbiblioteket bliver "Afrikahus". Kommunen skulle have placeret alle de afrikanske masker, og det tomme musikbibliotek var en god mulighed. Men som skrevet var der andre der gerne ville have fingre i bygningen, blandt andre FDF/FPF. Men også anvendelse som børnehave var på tale. De konservative med Lars Abel i spidsen for den borgerlige fløj ville have bygningen til FDF/FPF, mens socialdemokraterne ville bruge den til maskerne.

Der var 24 kommunalbestyrelsesmedlemmer mødt frem til afstemningen og der var spænding til det sidste, da Per Elskjær fra liste A endnu ikke vidste hvad han ville stemme. 12 medlemmer stemte for at musikbiblioteket blev Afrikahus mens 11 var imod. Per Elskjær stemte blankt og så var sagen afgjort, til stor fortrydelse for den borgerlige fløj.

Maskerne havde endelig fået et sted at være. Først skulle ejendommen dog indrettes til formålet, og til det, var der i budgettet afsat 290.000 kroner. Men inden de rykkede ind i Afrikahuset, var der plads til en udstilling. "Maskerne har ikke den store interesse" stod der at læse den 26. marts 1980. Maskerne var udstillet i Cirkelhuset i dagene 13. - 16. marts og Gladsaxe Bladet stillede de Gladsaxe borgere, der besøgte den afrikanske samling, spørgsmålet om hvad de syntes om dem. "Det er kun en begrænset procentdel af Gladsaxegæsterne, der finder at maskesamlingen er værd at bevare, og tallet falder yderligere i besvarelserne om, hvorvidt der skal indrettes et specielt Afrikahus i det tidligere musikbibliotek."

Artiklen slutter med at "Der var dog nogle som fandt udstillingen i Cirkelhuset interessant, men samtidig understreger de, at det ikke kan være en kommunal opgave at lave en permanent udstil-

ling. Et par kommenterer spørgsmålet på denne måde: Vi har brug for pengene til meget andet i Gladsaxe."

Efterskrift

Først i 90'erne blev Afrikahuset solgt og maskerne opbevaret på rådhuset. Der var ikke mulighed for en permanent opsætning/ophængning på rådhuset eller andre steder. Derfor valgte kommunen at sætte effekterne til salg hos Sothesby i London. Der ankom to eksperter fra firmaet i London og udvalgte de af maskerne, der var flest penge i. De blev solgt af auktionshuset til en pris over 500.000 kroner. Salgsbeløbet skulle anvendes til at købe montrer til den resterende del af den afrikanske samling, som nu hænger i rådhusets gamle forhal og kan ses af alle i rådhusets åbningstid.

'Pyramideform' på Søndergård Park butiks-torv. Den har tidligere være ved Omsorgscentret Egegården(Foto: Flemming Bruun)

Fakta om Robert Jacobsen

Robert Julius Tommy Jacobsen, født 4. juni 1912 i København, død 26. januar 1993 i Taagelund var en dansk kunstner, der var selvlært som skulptør og grafiker. Han er repræsenteret med skulpturer i museer og offentlige pladser over hele verden.
Han tilhørte gruppen af abstrakte kunstnere omkring den parisiske galleriejer Denise René. Jacobsen boede i Frankrig indtil 1969 og var professor ved Akademie der Bildenden Künste, München (1962-82) og ved Det Kongelige Danske Kunstakademi i København (1976-1983). Han døde i 1993 på sit landsted i Taagelund ved Egtved. Hans første skulpturer er i træ og sten – men fra 1949 arbejdede Robert Jacobsen med jernskulpturer. Robert Jacobsen arbejdede tæt sammen med svigersønnen Bernard Léauté, som også var med i skabelsen af skulpturerne i Tørskind Grusgrav. I 1983 udnævntes han til Kommandør af Dannebrog.

Kilder. Folkebladet for Gladsaxe kommune og Gladsaxe Bladet. Udover de skriftlige kilder er der også brugt mundtlige kilder, hvor det har været nødvendigt at få en nærmere uddybning.

Robert Jacobsen, da han afleverede de sidste værker, bl.a. to trærelieffer, som afslutning på en årelang aftale med Gladsaxe Kommune. (Gladsaxe Bladet)

Robert Jacobsen og Gladsaxe

(Foto: Gladsaxebilleder)

Gladsaxe Oplysnings Forbund 100 år

En række initiativrige personer har fra starten præget Gladsaxe Oplysnings Forbunds historie. Her berettes om det 100-årige oplysningsforbund, som har været med til at præge historien i Gladsaxe. Der fortælles om personernes indsats og om vigtige årstal, hvor nye initiativer så dagens lys.

Historien om Gladsaxe Oplysningsforbund/Fortsættelseskursus - fortalt af tidligere skoleinspektør Ove Storm, tidligere skoledirektør Thorkild Hansen og tidligere forstander/skoleinspektør Børge Schirmacher Jensen.

Redigeret af Flemming Bruun, Gladsaxe Lokalhistoriske Forening

En aftenskole, der har eksisteret i 100 år, må betragtes som en stærk organisation, en organisation, som hele tiden har søgt at skabe fornyelser og tilbyde relevante tilbud. "Følg ej med strømmen, men følg med tiden, hvis du vil holde dig ung i striden!" udtrykte J.C. Hostrup det og det slogan har den hundredårige til fulde levet op til.

Gladsaxe tidligt i gang med uddannelse for unge og voksne/Ove Storm

Hvordan så Gladsaxe ud i 1915? Jo, det var først og fremmest et landbrugsområde med bøndergårde og tilstødende marker. Det billede blev nu langsomt ændret. De nye tider blev en realitet, da malermester Carl Valdemar Rasmussen den 11. marts 1913 blev sognerådsformand. Han var en mand, der aldrig sagde nej til at sætte nye ideer i værk – såsom uddannelse af kommunens unge og bygning af en teknisk skole.

Da C.V. Rasmussen døde i 1925, var Gladsaxe totalt forandret med kloakker, gas, vand, veje, skoler og villaer. Med ham ved roret lykkedes det Gladsaxe på kort tid at skaffe alt det til veje, som omliggende kommuner havde brugt meget lang tid til. C.V. Rasmussen var socialdemokrat og en mand, der ville noget!

I 1915 var der tre lærere, som var af den opfattelse, at der burde oprettes nogle kurser i dansk og regning. Skolen havde ikke forberedt de unge godt nok, og nu kom de første tilbud til unge, som lige

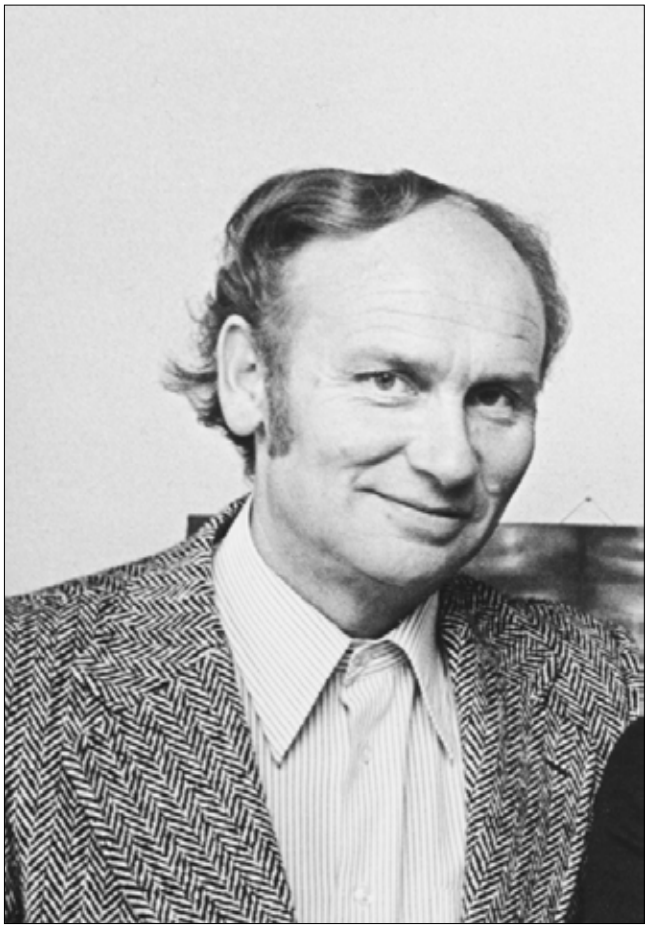

Ove Storm var inspektør for Gladsaxe Kommunes Fortsættelseskursus 1967-1993. (Gladsaxebilleder).

havde forladt folkeskolen. De tre lærere var Axel Asmussen, Søborg skole, O. Kragh, Bagsværd skole og Thomas Pedersen, Gladsaxe skole.

Den politiske beslutning

Forslaget om tilbud til unge voksne skulle dog først behandles i et udvalg nedsat af sognerådet. Det fandt tilslutning. Undervisningen blev knyttet til de tre skoler, som fandtes på den tid, nemlig Bagsværd, Søborg og Gladsaxe skoler. På skolerne var det en overlærer, der var leder og vedkommende overlærer blev nu også aftenskoleleder. Denne ledelsesform fortsatte helt frem til 1937, hvor sognerådet tog beslutning om, at der skulle være en fælles ledelse for al aftenskoleundervisning. Sognerådet valgte lærer Peter Bjerring, Søborg skole som den første samlende leder af undervisningen af voksne i Gladsaxe kommune. Peter Bjerring var leder fra 1937 til 1942 og havde kontor på Søborg skole.

Oprettelse af ungdomsskolen

I 1942 bestemte undervisningsministeriet, at landkommuner med bymæssig bebyggelse og heriblandt Gladsaxe havde pligt til at oprette en ungdomsskole for den ufaglærte ungdom. Mange havde frygtet, at en ny ungdomsskole ville trække eleverne under 18 år bort fra aftenskolen. Det skete ikke. Der kom et par hundrede tilmeldinger til den nye ungdomsskole.

Til at være skoleleder for den etablerede aftenskole og den nye ungdomsskole blev lærer Thorkild Hansen, Marielyst skole indsat i stillingen som forstander. Kontoret var fortsat placeret på Søborg skole.

Navnet blev Fortsættelseskursus

I den periode tog Thorkild Hansen beslutningen om at kalde skolerne Gladsaxe kommunes Fortsættelseskursus, og det blev fra da af det officielle navn. Thorkild Hansen var forstander fra 1942 til 1948, hvorefter han blev udnævnt til skoledirektør for Gladsaxe kommune.

Den næste i rækken af skoleledere var Børge Schirmacher Jensen. Hans titel som forstander blev senere ændret til skoleinspektør. Den dynamiske Schirmacher havde også kontor på Søborg skole, men i 1954 flyttede administrationen til den nybyggede Buddinge skole på Buddinge Hovedgade 81. Her havde de to skoleformer kontor indtil 1967, hvor den samlede administration flyt-

tede til punkthuset i Høje Gladsaxe med adresse Høje Gladsaxe Torv 2, 3.sal. Her var der rigelig plads, og det var også nødvendigt, da de to skoleformer var blevet meget store, hvad angår antal deltagere. Dertil kom, at det var nødvendigt at udvide antallet af administrativt personale. Der blev bl.a. udnævnt en viceskoleinspektør i ungdomsskolen. Schirmacher besluttede tidligt, at der skulle oprettes en række forstanderstillinger (5 i alt). Disse "forstandere" delte skolerne i mellem sig. Deres opgave var at føre tilsyn med alle hold i aftenskolen og alle hold i ungdomsskolen uanset fagområde.

Ove Storm bliver skoleinspektør

Ved kongelig skrivelse (Frederik IX / K.B. Andersen) af 2. november 1967 blev Ove Storm, som var lærer på Søborg skole, udnævnt til skoleinspektør for aftenskolen under Gladsaxe kommunes Fortsættelseskursus. Ove Storm havde dog allerede

Gladsaxe kommunes Fortsættelseskursus flyttede i Kildebakken 20 i 1987. (Gladsaxebilleder)

været deltidsansat fra 1964-67 som "forstander" med ungdomsskolen som arbejdsområde sammen med andre ad hoc opgaver.

Schirmachers ordning med "forstandere" blev fastholdt indtil 1967 og blev i 1968 afløst af stillinger som "pædagogisk medhjælp" for skoleinspektøren. Nu gik man over til at betragte pædagogisk medhjælp som fagkonsulenter. Der blev oprettet lønnede stillinger i sprogfag, tekstilfag, bevægelsesfag, værkstedsfag, sang og musik samt kompenserende specialundervisning.
Det var den nye folkeoplysningslov, der gav skolerne mulighed for at oprette disse stillinger i forhold til skolens samlede timetal.

Ungdomsskolen bliver selvstændig

I 1967 var det nødvendigt at adskille de to skoleformer, da ungdomsskolen krævede mere plads. Schirmacher Jensen var på udkig efter et egnet sted, og valget faldt på den nedlagte virksomhed på Gladsaxevej 315. Området blev herefter døbt Ungdomsparken. Aftenskolen forblev i Høje Gladsaxe indtil 1987. Fortsættelseskursus trivedes godt i de 20 år, hvor kommunen havde stillet de gode lokaliteter i Høje Gladsaxe til rådighed. Nu skulle lokalerne bruges som plejehjem og Fortsættelseskursus skulle flytte endnu en gang.

Nyt domicil på Kildebakken

Gladsaxe kommunes Fortsættelseskursus skiftede domicil til Kildebakken 20 i eget hus. Her havde kommunen stillet et fortræffeligt hus med en stor kælder, stueetage og 1. sal til rådighed. Administrationen voksede i takt med flytningerne.

Den egentlige grund må søges i det stadigt voksende deltagerantal og timeforbrug. Fra i 1937 at være på 400 deltagere, var det i 1945-46 ca. 1.500, i 1958-59 omkring 4.700 for i 1988 at være på godt 7.000 deltagere. Et antal, der blev fastholdt i de følgende år. Det samlede timetal lå ret konstant på godt 30.000 timer (fra hvornår) og toppede i 1988 med 36.000 timer.

Selvejende institution

Epoken fra 1915 sluttede 31. december 1991, idet det lovmæssigt blev besluttet, at de kommunale aftenskoler rundt om i landet skulle overgå til selvejende institutioner med en valgt/udpeget bestyrelse. Hidtil havde sogneråd/byråd været bestyrelse for den kommunale aftenskole. Ove Storm forestod ændringerne til den selvejende institution og var selv den første skoleleder indtil sin afgang 31. december 1993.

I samarbejde med Gladsaxe kommune blev der udpeget en bestyrelse bestående af Hanne Andersen, MF (formand), Lars Abel, Henrik Sørensen, Anne Thunø, Torkild Bols, Tove Eckhardt, Eva Nielsen, Linda Toborg og Erik Jensen (lærerrepræsentant).
I 1996 blev institutionen tilknyttet Dansk Oplysnings Forbund.

Gladsaxe Oplysningsforbund

Den selvejende institution fortsatte efter 1. januar 1992 med navnet Fortsættelseskursus. Dette navn gled helt ud i 1998, men forinden havde Teddy Jensen (sæson 1994-95 og 1995-96) og Søren Udam (sæson 1996-97 og 1997-98) været skoleledere for Fortsættelseskursus. En generalforsamling besluttede senere, at foreningen skal bære navnet Gladsaxe Oplysnings Forbund.

I 1969 tog Fortsættelseskursus initiativ til at starte Aftenskolernes Samarbejdsudvalg i Gladsaxe. Skolelederne fra AOF, F.O.F., L.O.F., FO blev samlet på Fortsættelseskursus kontor i Høje Gladsaxe. Alle var enige i, at ideen var god. Det var naturligvis en efterligning af Dansk Folkeoplysnings Samråd, som var den øverste organisation for det folkeoplysende arbejde i Danmark. Dette Samråd havde høringsret over for direktoratet for

Folkeoplysning og havde ret til at indstille/foreslå emner til drøftelse.

Ideen med etablering af Aftenskolernes Samråd fandt udbredelse til andre kommuner i landet.
Gladsaxe Oplysnings Forbund har gennem årene løst mange opgaver for samfundet indenfor det folkeoplysende arbejde. Med 100 års erfaring er der grund til at håbe, at dette arbejde vil fortsætte mange år endnu.

Thorkild Hansen, forstander på den etablerede aftenskole og den nyetablerede ungdomsskole fra 1942 indtil 1948, hvor han blev skoledirektør i Gladsaxe frem til 1979. (Gladsaxebilleder)

En skole for ufaglærte unge/Thorkild Hansen

I september 1943 gennemførtes en undersøgelse af de 15-18 åriges uddannelsesmæssige baggrund, og det viste sig, at 43 % af de unge kunne karakteriseres som ufaglærte – deraf var 60 % piger. Der oprettedes en ungdomsskole, hvor de unge kunne vælge sig ind på to kurser af henholdsvis 7 eller 8 timers varighed om ugen. Drengene fik arbejdskundskab, gymnastik og sløjd. Pigerne fik arbejdskundskab, gymnastik, husgerning, hygiejne og sundhedspleje.

Under aftenskolen tilbød skolen de unge sprogundervisning i tysk, engelsk og fransk, træsløjd, husgerning, maskinskrivning, kjolesyning og førstehjælpskursus.

Til myndighedernes meget store overraskelse meldte 46 % af de ufaglærte unge sig. Det blev understreget, at denne skoleform var meget forskellig for barneskolen. For at understøtte det, kunne ungdomsskolens elever deltage i en række lørdagsaften arrangementer tilrettelagt med foredrag om forhold fra arbejdspladsen og film, fælles kaffebord og en lille svingom til slut. Alt det kunne de unge deltage i uden direkte udgifter.

Spærretiden forhindrede elever i at møde op til undervisning

Det var et blandet klientel, som mødte op. Her mødtes arbejdsdrenge, bude, husassistenter, små "frøkener" fra butikker – alle i alderen fra 15 til 18 år, og det kan fastslås, at disse unge havde aftenskolen tidligere kun haft ringe føling med.

Frafaldet var stort under krigen, hvor ca. en tredjedel af timerne blev forsømt. Primært når spærretiden hindrede unge med sen fyraften i at komme. Af samme grund blev lørdagssammenkomsterne flyttet til søndag eftermiddag. Der blev vist film eller der var der mulighed for dans,

f. eks. til Søborg Harmoniorkester. Ofte kom der omkring 500 unge til disse arrangementer
Selv om 1942 fastholdes som ungdomsskolens fødselsår, så havde man under den kommunale aftenskole siden 1937 haft ungdomshold for unge ufaglærte mænd f. eks. i sløjd. Også efter ungdomsskolens start fortsatte de såkaldte teenagehold under aftenskolen. Den store opslutning om ungdomsskolen holdt ikke i årene efter krigen. De unge ville hellere tjene penge end lære noget, og i 1946 var der således kun to ungdomshold med unge ufaglærte under aftenskolen.

1946 Medborgerskole som aftenhøjskole

Som noget helt nyt og som den første kommune i Danmark, kunne man under aftenhøjskolen i 1946 tilbyde en medborgerskole.
Efter krigen gjorde man sig mange tanker om, hvordan demokratiet kunne styrkes. K.K. Steincke talte allerede i 1946 om, at især ungdommen skulle hjælpe med til at højne samfundet økonomisk, politisk og etisk, og også professorerne Hal Koch og Jørgen Jørgensen talte til fordel for aktive, tænkende medborgere for ikke at få genta-

Fru Adele Sundby demonstrerer keramikarbejde ved Gladsaxe Fortsættelseskurses udstilling i begyndelsen af marts 1968 på Buddinge Skole. (Gladsaxebilleder)

get, hvad man netop havde været vidne til – især i Tyskland.
Lokalt var der varme fortalere for medborgerskolen, bl.a. sognerådsformand og landstingsmand Fr. Willumsen (A), sognerådsmedlemmerne Jørgen Jørgensen (C) og Peter Pedersen (K) samt formanden for Gladsaxe radikale venstre, Bernhard Baunsgaard udtalte alle, at gennem medborgerskolen kunne det vises, hvorfor demokratiet var diktaturet overlegent.
Der blev indkaldt berømte foredragsholdere og personligheder som Hal Koch, Stephan Hurwitz, Jens Otto Krag, Aksel Møller og Kaj Bundvad, og emnerne berørte demokratiet som styreform, propaganda i partipolitikken, folkestyrets retsprincipper, kulturelt demokrati og problemer omkring folkestyret. Målsætningen var konkret: Ingen måtte være tilskuere til demokratiet, men tværtimod være aktive i udformningen af det danske samfund.
For at få det fulde udbytte af at være tilmeldt Fortsættelseskursus blev eleverne opfordret til at møde op til de kulturelle arrangementer, der blev opfattet som et "demokratisk kulturarbejde". Kun det bedste var godt nok. Søndag den 19. september 1946 var der festaften i aulaen på Marielyst skole. Operasanger Holger Boland medvirkede, senere blev der vist en dansk farvefilm og så kunne man få sig en sving om. I januar var det tid for den årlige koncert, og det var altid de bedste skuespillere og musikere – gerne fra Det kgl. Teater.
Medborgerskolen var en succes!

1947 Præliminærkursus i ungdomsskolen

I 1947 oprettedes et præliminærkursus, hvortil der ikke krævedes nogen forkundskaber. En mellemskoleeksamen var jo naturligvis ikke af vejen, men ellers forlangte man kun lyst og energi fra elevside - parret med almindelig sund fornuft.
Kurset var toårigt og fandt sted på hverdage om aftenen og lørdag eftermiddag på Søborg skole. Det første år var der ét hold, det næste år to hold. Undervisningen var gratis, men eleverne måtte regne med 5 kr. månedligt til bøger. Den afsluttende eksamen gav samme adgangsmuligheder som real- eller mellemskoleeksamen.

1960 Teknisk forberedelseseksamen

Fra 1960 gav lovgivningen tilladelse til, at aftenskolerne kunne tilbyde egentlig eksamenspræget undervisning. I folkeskolen var ordningen vedrørende teknisk og udvidet teknisk forberedelseseksamen blevet prøvekørt med succes. Nu var det aftenskolernes tur. Der blev tilbudt de traditionelle fag, som var skitseret i lovgivningen. Det var naturlære og engelsk, der kom først. Kurserne fik tilslutning af unge og voksne. Ideen var, at deltagerne kunne sammenstykke enkelte fag til en hel eksamen.
Efter ganske få år blev det besluttet politisk, at det fremover var oplysningsforbundene, der havde retten til at gennemføre forberedende undervisning. Hermed måtte aktiviteten ophøre ved Fortsættelseskursus. Undervisningen fandt sted på Buddinge skole, Buddinge Hovedgade 81.
Tilladelsen til at gennemføre kurser overgik til Oplysningsforbundenes Forberedelseskursus, hvis leder var Lars Kristensen.

1970 Enkeltkurser til HF

Fra politisk side blev det besluttet, at der fremover skulle være muligt at sammenstykke en eksamen svarende til Højere Forberedelseseksamen. Derfor nedsatte gymnasiedirektoratet under undervisningsministeriet et udvalg, som på politikernes vegne skulle finde frem til retningslinjer, organisation og om tilbudsgivning. Udvalget blev sammensat af relevante nøglepersoner fra gymnasieverdenen. En kontorchef i gymnasiedirektoratet blev formand. Sammen med enkelte konsulenter blev Ove Storm udpeget til at være medlem.

I 1970 kom betænkningen fra udvalget, og med den som udgangspunkt gav politikerne mulighed for at søge om tilladelse til at give tilbud om enkeltkurser til HF. Fortsættelseskursus i Gladsaxe fik tilladelse til at tilbyde kurser. Det var et krav fra ministeriets side, at en rektor med gymnasiebaggrund havde det pædagogiske ansvar og skulle udpege kvalificerede gymnasielærere til at forestå undervisningen. Rektor Østergaard ved Søborg Gymnasium, som på den tid holdt til i Høje Gladsaxe skolerne, fik vi et fornemt samarbejde etableret. Fortsættelseskursus skulle stå for de administrative opgaver.
Fortsættelseskursus havde som forsøg HF-enkeltfag fra 1970 til 1974. Efter aftale blev der fremsendt en rapport via rektor Østergaard. Da forsøgsordningen var slut, blev det politisk besluttet, at ordningen skulle overgå til amtsregi.

Børge Schirmacher Jensen, forstander og skoleinspektør 1948-1967. (Gladsaxebilleder)

ARTE, film og rejser – Fortalt af Børge Schirmacher Jensen

Fortsættelseskursus fik i 1954 en aftale med ARTE (Arbejderbevægelsens Teatercentral) og en række teatre om billige teaterbilletter. Ordningen blev en succes. Hvert af de følgende år var tilmeldingen overtegnet, hvorfor man i 1957 besluttede at oprette et særligt abonnement for omegnen.
I perioden fra 1954 til 1957 blev der i aftenskoleprogrammet reklameret med forestillinger rundt omkring i skolernes aulaer. På aulascenen på Stengård skole blev der i 1956 således vist "En kvinde er overflødig" søndag den 14. februar. Billetter kunne fås for 1,50 – 3,00 kr. stykket.

1957 Aftenskolernes Teaterabonnement

Drivkraften i dette arbejde var B. Schirmacher Jensen, der gerne ville gøre en ekstra indsats for at skabe teaterinteresse hos omegnsbefolkningen,

som man frygtede ellers let kunne blive præget af sovebymentalitet. Initiativtagerne var klar over, at der skulle noget særligt til for at få folk til at tage ind til byen igen efter at være kommet hjem fra arbejde.
Ordningen blev kaldt Aftenskolernes billige Teaterabonnement og stiftedes den 22. august 1957 på Buddinge skole. Mødet fandt sted på skolens lærerværelse og til stede var omegnens kommunale aftenskoleledere (Gentofte, Hvidovre, Rødovre, Herlev, Ballerup, Gladsaxe og Helsingør). Der blev udarbejdet vedtægter og bestemmelser og de første to forestillinger fandt sted den 10. og 17. november 1957. Den 2. december blev der endvidere tilbudt en forestilling på Det kgl. Teater.

Efter 1957 kunne man ved Fortsættelseskursus start tilmelde sig til A.T., der tilbød 4 forestillinger pr. sæson, hvortil kom tilbud om ekstraforestillinger. Allerede den første sæson var medlemstallet oppe på 1.000. Det første årsmøde blev afholdt 25. april 1958. Der blev vist forestillinger på Folketeatret, Det Ny Teater, Allé-Scenen og Det kgl. Teater. Der kom endvidere et nyt tilbud "En hilsen fra Det Kgl." med tre forestillinger: skuespil, ballet og opera. Dette tilbud gennemførtes første gang i sæson 1960-61 og blev tilbudt hvert år frem til 1992.

I 1982 fejrede A.T. sit 25 års jubilæum. I den anledning blev der udarbejdet et materiale, der omhandlede tiden fra A.T.'s stiftelse og "besværlighederne" de første år. Materialet blev udarbejdet af Fortsættelseskursus. Ti år efter i 1992 må det konstateres, at A.T. ikke kan videreføres, idet teaterchef Boel Jørgensen, Det kgl. Teater, ikke så sig i stand til at love de fornødne billetter.
På et møde den 29. februar blev der afholdt et sidste møde i A.T., som altså har eksisteret i perioden 22. august 1957 til 29. februar 1992 – og nu var det slut. B. Schirmacher Jensen var formand i perioden 1957-75. Det historiske materiale vedr. A.T. er desværre gået tabt ved en oversvømmelse af arkivet i Høje Gladsaxe kælderen.

1954 Filmklub type 1

Allerede i 1951 startede den første filmklub henvendt til Fortsættelseskursus deltagere. Der blev vist de populære eksotiske rejsefilm, som for eksempel Jens Bjerre turnerede med. Men også mere opnåelige steder var gode filmemner som "Tag med Olsen"-serien, der førte tilskuerne til Spanien og Portugal. Folk havde rejselyst efter mange års isolation, og Fortsættelseskursus påtog sig opgaven at arrangere rejser til Norge, Schweiz og Italien. Det var ikke luksusrejser, men de var heller ikke primitive. Formålet med disse rejser var at kombinere studie og ferie. Disse aktiviteter fortsatte i mange år.

1960'erne Filmklub type 2

Filmklubben skulle nu også bruges til at vise seriøse film – både danske og udenlandske. Formålet var at bidrage til, at filmklubbens gæster blev i stand til at vurdere en films realisme. De første 35 mm film blev vist i Buddinge skoles aula. Filmkonsulent Mogens Elvius indledte hver filmaften, hvor deltagerne blev ført bag om filmen.
Der blev talt om vurdering af skuespillere, filmens indhold og instruktørens indsats. Der blev vist fire film om efteråret og fire om foråret. Aulaen var en god ramme for de mange tilhørere. Adgangspris var 20 kr. for otte film.

Gladsaxe Bio Filmklub type 3

Fortsættelseskursus tilbød otte film. Deltagerne skule vælge at se de otte film som lørdagsfilm eller som søndagsfilm. Begge dage var starttidspunktet kl. 13. Fortsættelseskursus havde et fortrinligt samarbejde med biografleder Birthe Mønsted, som var behjælpelig med at finde de relevante film.
I programmet stod anført "musikfilm, spæn-

dingsfilm, latterorkaner, en enkelt problemfilm" – det var et tilbud, der ville noget! Prisen for deltagelse i de otte film var 35 kr. I de følgende år steg prisen til først 48 kr. – senere 56 kr. Det var stadig billigt. 7 kr. pr. film. Biografleder Per Grunnet var i den følgende periode behjælpelig med udvælgelse af film.

Gladsaxe Bio i samarbejde med Gladsaxe Bio´s venner Filmklub type 4

I sæson 1993-94 blev den specielle filmklub ved Fortsættelseskursus omdannet til at være et fællesprojekt med Gladsaxe Bio's venner. Der blev tilbudt to serier – en blå og en rød serie. Hver serie omfattede otte film og kostede 96 kr. Hver serie blev vist både lørdag og søndag. En tilmelding gav ret til at deltage i én serie på otte film - enten blå eller rød serie. De enkelte film var godt omtalt i programmet. Hver forestilling blev indledt med 8-10 minutters reklamefilm. Filmklubben nærmede sig mere og mere til at være en del af biografens ugentlige filmtilbud.

1968 Kompenserende specialundervisning

Den nye specialundervisningslov åbnede mulighed for, at initiativtagere kunne tilbyde kompenserende specialundervisning, hvorved forstås en undervisning, der er med til at afhjælpe et handicap. Dansk for ordblinde har altid været på Fortsættelseskursus program – også før 1968.
Det var nu Københavns Amt, som godkendte de enkelte hold, og som ydede økonomisk tilskud. Det var gratis at deltage i undervisningen ligesom undervisningsmaterialet var gratis. Undervisningen fandt sted både i dagtimerne og om aftenen.
Der var i perioden 1968 - 1992 i alt tilknyttet 16 lærere, som alle havde gennemgået de fornødne kurser for at blive godkendt.
Det var Lilli Høyer, der tilrettelagde undervisningsplanen, og som fordelte deltagerne på holdene.

Gladsaxe Teaters folkekor fotograferet på en platform på Bagsværd Sø i forbindelse med underholdning i Aldershvile Parken i 1996, hvor København var kulturby. (Gladsaxebilleder)

1986 Gladsaxe Teaters Folkekor stiftes

Den 6. januar 1986 stiftedes Gladsaxe Teaters Folkekor. Det var teaterleder Kaspar Rostrup, der havde indbudt alle gladsaxeborgere til et informationsmøde i teatersalen vedrørende starten af et kor, som udelukkende skulle bestå af amatørsangere og som gerne ville medvirke i forskellige musicals.
Det var et tilløbsstykke, idet ikke mindre end 520 teaterglade mennesker i alle aldre mødte op. Gladsaxe kommunes Fortsættelseskursus skulle være et administrerende mellemled jf. den beslutning, som blev taget på et møde med Kaspar Rostrup og Fortsættelseskursus ledelse.
Gladsaxe Folkekor var en realitet. Koret blev delt op i tre børnekor og fire voksenkor. Aldersmæssigt var sangerne fra 4½ år til 85 år. De yngste havde både forældre og bedsteforældre med.
Koret medvirkede i fire forestillinger under Kaspar Rostrups ledelse. I 1992 overtog Flemming Enevold direktørstolen. Fortsættelseskursus blev atter kaldt til møde på direktørens kontor og et nyt samarbejde gik i gang. Flemming Enevold

overtog Gladsaxe Folkekor, som på det tidspunkt havde omkring 200 medlemmer. Siden 1992 har koret medvirket i yderligere 15 forestillinger. Dirigenten var Christian Dahlberg.
De mest berømte forestillinger er så ubetinget "Frændeløs", "Cyrano", "Tordenskjold" og "H.C. Andersen". Også "Aladdin og de 6 badenymfer" samt "Cabaret" var opsætninger, hvor koret havde store opgaver.
Siden 1994 har Gladsaxe Folkekor været en selvstændig forening med egne vedtægter, bestyrelse og generalforsamling. Bestyrelsen varetager den daglige drift af korets aktiviteter herunder kontakt til Gladsaxe Teater og Fortsættelseskursus.

1968 Kor- og Musikskolen

Kor- og Musikskolen har siden 1968 været Fortsættelseskursus flagskib. Drivkraften har gennem alle årene været I foråret 1964 blev der aftalt et møde i familien Maegaards hjem på Søborg Ho-

I april 1968 afvikledes Gladsaxe Korskoles store koncert og her ses i midten dirigent, arrangør og komponist Kai Maegaard. Rundt om sig ses de optrædende solister Wandy Tworek, Ulla Martinsen, Ellen Mau og Jacob Valentin. Kai Maegaard startede Gladsaxe Korskole i 1964. I 1968 udvidede han med musikskoleundervisning i klaverspil, og snart kunne man få undervisning i mange typer instrumenter, og Gladsaxe Kor- og Musikskole var en realitet. (Gladsaxebilleder)

Gladsaxe Fortsættelseskursus - korskolen. I april 1968 afvikledes Gladsaxe Korskoles store koncert under ledelse af komponist, dirigent og arrangør Kai Maegaard yderst til venstre i billedet. (Foto: Herbert E. Seegelke)

vedgade. Ove Storm fik overdraget opgaven af Schirmacher Jensen at føre de indledende drøftelser. Kai Maegaard havde tidligere været knyttet til Københavns Kommunale Aftenskole som lærer i sang og musik ved aftenhøjskolen. Kai Maegaard ønskede at gå i gang med en lignende undervisning i Gladsaxe. Der blev lagt planer om start af oprettelse af et kor – allerede med start i efteråret l964.

Det blev en succes, da tilmeldingen var overvældende. Det viste sig, at Gladsaxes borgere var meget interesseret i at være med i et kor. I de følgende år voksede tilslutningen, og det var nødvendigt at knytte flere lærere til korarbejdet, da det var nødvendigt at oprette fire kor. Det var Susanne Riber, Frank Visti, Johannes Christensen og Jacob Valentin.

"Korprøverne formes i et kammeratligt samvær omkring danske sange og viser. Desuden indstuderes flerstemmige sange, og der bliver taget fat på indstudering af større korværker, som bliver præsenteret ved koncerter – ofte med ledsagelse af et orkester" lød det i programteksten.

Nu var tiden inde til at gå et skridt videre. Fremover skulle der også være tilbud om instrumentalundervisning. For at markere dette fik Kor- og Musikskolen endnu et løft, idet der i 1968 blev tilknyttet fire topnavne inden for dansk musik Det var kgl. kapelmester Johan Hye Knudsen, kgl. kammersanger Edith Oldrup, violinisten Wandy Tworek og kapelmester ved Det kgl. Teater Michael Schønwandt. De havde alle givet tilsagn om at være Kor- og Musikskolens konsulenter og havde mulighed for at overvære undervisningen på forskellige hold.

Kor- og Musikskolens lærerstab består af højt kvalificerede fagmusikere, adskillige er udøvende knyttet til orkestre som Den kgl. Livgarde, Det kgl. Kapel og kirker. Andre er ansat ved uddannelsesinstitutioner. Med denne baggrund de et forhold til den levende musik og samtidig den erfaring, som kan stimulere og udvikle den enkelte til selv at kunne spille eller synge og gøre det rigtigt!

Etablerede kor og orkestre: Gladsaxe korskole, Pensionistkoret, Carinakoret, Gladsaxe Kammerkor, Gladsaxe Ungdomskor, Kildegårdskoret, Syng med Kai, Gladsaxe Teaters Folkekor, Arne Stenlunds Big Band, Concord Brassband, Gladsaxe Mandolin Orkester, Gladsaxe Pigegarde Brass-Band, Gladsaxe Pigegarde Harmoniorkester, Gladsaxe Pigegarde Tambourkorps og Gladsaxe Senior Steelband.

1948 Rejser

Efter anden verdenskrigs afslutning besluttede Schirmacher Jensen i tiden efter 1948, at nu skulle der gang i rejselivet. Fortsættelseskursus mange deltagere skulle have lejlighed til at stifte bekendtskab med andre kulturer. Det var naturligvis også hans ønske, at der blev behov for undervisning i sprog. Det viste sig også hurtigt, at der kom gang i tilmeldingerne til de forskellige sproghold. De første rejser gik sydpå til Tyskland. Senere kom der ønsker om rejser til London. Udviklingen gik stærkt, og man planlagde rejser til Italien, Spanien og Portugal.
Rejserne blev i den periode planlagt i samarbejde med professionelle rejseleverandører. I perioden efter 1968 og frem var det ofte ansatte lærere ved Fortsættelseskursus, der tog tørnen som rejseledere og selv planlagde rejsen i detaljer. Ofte havde rejserne et ganske bestemt mål som det centrale i rejseplanen.

Dyb koncentration ved celloen på Gladsaxe Musikskole. (Foto: Herbert E. Seegelke)

Kilder
Gladsaxe Bogen 1-3
Skolekommissionens håndskrevne mødereferater fra årene 1915, 1916 og 1917
Bogen "Politisk ansvarlig for Gladsaxe kommune i 100 år", 2013
Søborg Tidende 1911-1927
Folkebladet for Gladsaxe kommune 1925-1975
Gladsaxe Bladet
Arkiv fra Aftenskolernes Teaterabonnement
Fortsættelseskursus kursusprogrammer 1980-1993
Gladsaxe Bladets fotograf Kaj Bonne Mortensen
Billeder udlånt af Gladsaxe Byarkiv
Kor- og Musikskolens billedarkiv
Tak til redaktør Jørgen Olsen, Gladsaxe Bladet

(Foto: Ungdomsskolens katalog)

Gladsaxe Kommunes Ungdomsskole og Ungdomsparken

Ungdomsskolen havde sit udspring i Fortsættelseskursus. I de første mange år foregik aktiviteterne bl.a. rundt omkring på kommunens skoler, men fra 1973 påbegyndtes en samling af aktiviterne i Ungdomsparken på Gladsaxevej.

Af Jens Thind Andersen, ungdomsskoleinspektør 1973-2007

Ungdomsskolen i Gladsaxe havde sin spæde begyndelse under 2.verdenskrig, hvor den i vinteren 1942/43 startede op med aftenundervisning for kommunens ufaglærte ungdom. Skolen blev ledet af den kommunale aftenskoles leder Thorkild Hansen. Skolens tilbud til drenge var arbejdskendskab, gymnastik og sløjd. Tilbuddet til pigerne var arbejdskendskab, gymnastik, husgerning, hygiejne og sundhedslære. Herudover fik alle tilbudt dansk, regning, sprog, syning og samariterkursus på særlige hold i aftenskolen.

25 % af de unge tilmeldt

I 1948 blev aftenskoleinspektør Børge Schirmacher Jensen leder for både aften- og ungdomsskolen. I 1956/57 reorganiseredes ungdomsskolen, og der blev lagt vægt på en række praktiske og erhvervsbenonede fag på særlige linjer. Samtidig blev der tilbudt specielle hold for teenagere i aftenskolen. I 1967 blev ungdomsskolen skilt ud fra aftenskolen med Børge Schirmacher Jensen som ungdomsskoleinspektør. Samme år fejrede skolen sin 25 års fødselsdag og konstaterede, at 25 % af kommunens 14-18 årige var tilmeldt, og at ungdomsskolens tilbud nu omfattede 35 forskellige fag. Skolen fik samme år sin egen dagundervisning.

Ungdomsparken

I 1973 var der vagtskifte i ungdomsskolen, og ny ungdomsskoleinspektør blev Jens Thind-Andersen. Samtidig begyndte en rivende udvikling, hvor ungdomsskolen begyndte opbygningen af "Ungdomsparken" på Gladsaxevej 315. Glad-

Bygningssnedkeriet Johannes Madsen & Søn lå på Gladsaxevej 315. Omkring 1960 arbejdede små 400 mennesker på værkstederne heraf 32 snedkere, 22 lærlinge og 10 maskiningeniører samt to ungarere. Der blev især produceret døre og andre ting til boligbyggeriet i København og nærmeste omegn. (Foto Flemming Bruun)

saxe Kommune havde i 1971 købt ejendommen på Gladsaxevej 315, der havde huset maskinsnedkeriet Johs. Madsen og søn. At det var et godt og smukt byggeri, vidnede bronzepladen ved bygningens hovedindgang om. På den stod der "Denne bygning er tildelt anerkendelse som eksempel på godt og smukt byggeri. Gladsaxe Sogneråd 1947". En fremsynet Kommunalbestyrelse besluttede at overlade de tomme industribygninger til ungdomsskolen, der indtil nu havde benyttet ledige lokaler spredt på kommunens skoler.

I september 1973 flyttede Ungdomsskolens administration med den nyudnævnte ungdomsskoleinspektør ind på området sammen med en del af heltidsundervisningen og en mindre del af fritidsundervisningen.

Kommunal satsning på de unge

Kommunalbestyrelsen besluttede samtidig at bevilge adskillige millioner over en årrække til udbygning af Ungdomsparken. Der blev nedsat en styregruppe med ungdomsskoleinspektøren som formand. Samtidig entrerede Gladsaxe kommune med arkitekt Henrik Iversen, og overlod til ham og hans tegnestue at ombygge "den gamle fabrik" til undervisningsformål i samarbejde med den nedsatte styregruppe.

Det var en række spændende men også besværlige år, der lå forude. I takt med ombygningen kom der flere og flere elever på området. Det betød, at skolen de første 7 år konstant var en byggeplads. I 1974 var "den gule hal" klar til indflytning. Her kunne Ungdomsskolen tage værkstederne til motor, metal, bådebygning og træarbejde i brug. Det var en stor tilfredsstillelse for disse hold at komme op i lyset, for de havde i en årrække haft til huse dels i beskyttelseskælderen dels i sløjdlokalet og i ingenørgangene på Stengård skole.

Fortsat udbygning

Vinteren 1975 blev brugt til ombygning af den del af randbebyggelsen, der vendte ud mod Gladsaxevej. Der blev sat vinduer i facaden og indrettet 4 undervisningslokaler med tilhørende garderober og toiletter. Det ene af lokalerne var et moderne maskinskrivningslokale, der senere blev ombygget til det første rigtige datalokale i skolevæsenet. Disse lokaler blev taget i brug i august 1976 og samtidig fortsatte ombygningen af randbebyggelsen ud mod Vandtårnsvej. Her blev der indrettet lokaler til sprog, biologi, elektronik og fysik. Disse lokaler blev taget i brug i september 1977.

Bane til knallertkøreskolen på Gladsaxevej. (Foto Flemming Bruun)

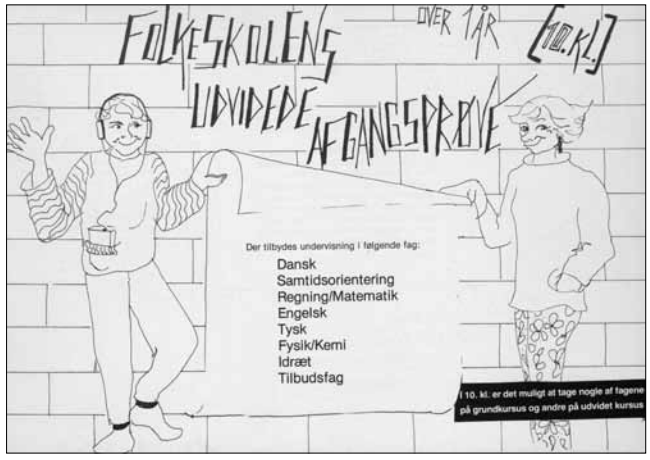

Fra Ungdomsskolens katalog 1975-76

Fra Ungdomsskolens katalog 1975-76

Samtidig med ombygningen af randbebyggelsen, blev den vestlige af de 2 store maskinhaller ombygget. Den kom efter ombygningen til at huse de kreative værksteder til ler, batik, keramik, tekstilfag, porcelænsmaling og tegning i et åbenplansområde. I afskærmede områder blev der i hallen desuden indrettet smykkeværksted og kantine. Hele hallen var klar til brug efter efterårsferien 1977.

Knallertkøreskolen

Allerede i 1976 kunne Ungdomsskolen holde indvielse på et nyt køreteknisk anlæg til knallertkøreskolen. Dette anlæg blev udført som et beskæftigelsesprojekt for unge arbejdsløse. Endelig kunne Ungdomsskolen ved juletid i 1976 tage 6 klasselokaler i brug indrettet i 3 pavilloner, der var blevet ledige efter endt skolebyggeri i Høje Gladsaxe, hvor de havde tjent som nødlokaler.

Aktiviteterne samles i Ungdomsparken

I 1978 påbegyndtes ombygningen af resten af den del af randbebyggelsen, der vendte ind mod Ferrosan. På grund af terrænforskelle blev denne del bygget i 2 etager. I underetagen blev der indrettet lokaler til Ungdomsskoleklubben, og i stueplanet blev der indrettet lokaler til mediefagene foto, film og TV. I dette afsnit indgik også skolens filmsal/fælleslokale, der i øvrigt var den eneste nybygning på området. Samtidig blev der indrettet lærerværelse under kontorbygningen. Hele dette område blev taget i brug i 1980. Det betød, at ungdomsskolen nu havde næsten hele sin undervisning samlet under eget tag. Kun fag, der krævede vand eller stor gulvplads, som f.eks. svømmedykning, aerobic og selvforsvar, måtte placeres udenfor Ungdomsparken.

"Huset" og skolekøkken

Efter de 7 år, hvor skolen var under konstant ombygning, kom der nogle roligere år, hvor der kun var mindre ombygninger. Det lille hus, hvor pladsmanden boede mens området var maskinsnedkeri, blev indrettet til rådgivning, psykolog, socialrådgiver og sundhedsplejerske, i daglig tale kaldet "Huset". Da skolebetjentboligen, der var blevet indrettet i den villa, der havde været bolig for industrivirksomhedens opsynsmand, blev nedlagt, blev den ombygget til skolekøkken.

Andre aktiviteter

Den østvendte maskinhal blev i 1974 udlånt til midlertidige lokaler til Gladsaxe Tekniske skole. Da Teknisk Skole flyttede ud, blev lokalerne ombygget til Værkstedsskolen, der tidligere havde

(Foto: Ungdomsskolens katalog)

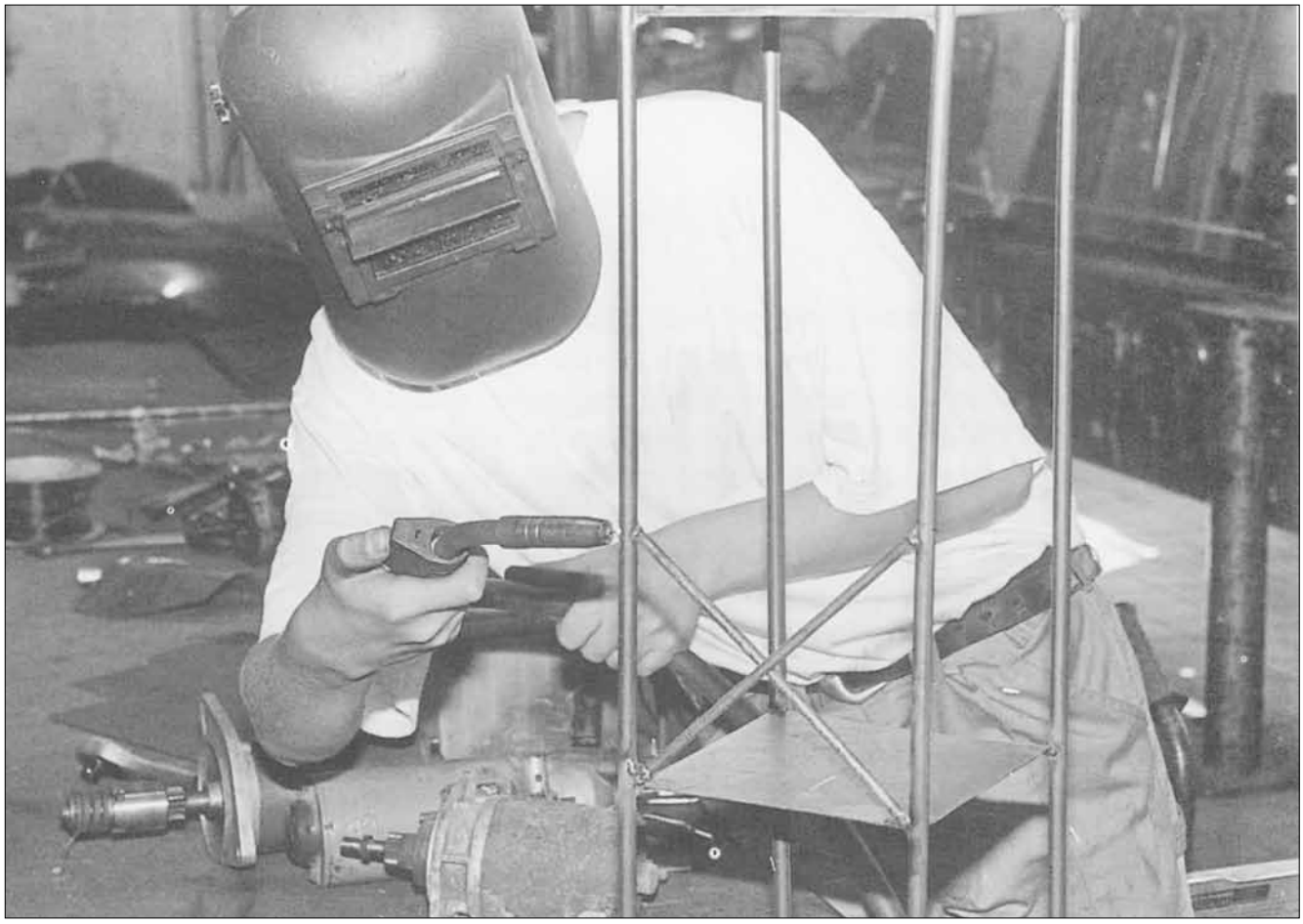

Fra Ungdomsskolens katalog 1975-76

haft til huse på Buddinge Hovedgade. Da værkstedsskolen lukkede i 1985, blev hallen ombygget til den Produktionsskole, der blev oprettet i Ungdomsskolens regi fa 1986. Da Produktionsskolen lukkede efter en lovgivningsændring i slutningen af 90'erne, overgik lokalerne med en ombygning til Ungdomsskolen, der havde fået lokalemangel efter at de midlertidige pavilloner på området blev lukket, da de ikke længere kunne opnå godkendelse fra miljømyndighederne.

Da Den Fri Ungdomsuddannelse blev søsat med lov af juni 1994, søgte Ungdomsskolen om at blive godkendt som uddannelsesansvarlig skole. Med godkendelsen havde Ungdomsskolen årligt ca. 60 elever på denne uddannelse, indtil den blev lukket efter en lovgivningsændring i 2002.

Ungdomsskolen på Gladsaxevej 315 blev uløseligt knyttet sammen med kommunens tilbud til de unge. Hver dag vinteren igennem gik mellem 200 og 300 unge gennem porten for at deltage i fritidsundervisningen eftermiddag og aften. Heltidsundervisningen rummede ca. 70 elever året rundt. Ungdomsskolen har været vært for en række erhvervsindførende kurser for specialklas-

seelever fra hele det storkøbenhavnske område. De fleste af Gladsaxe Kommunes 8.klasseelever har gennem årene været på et 2 ugers kursus på Ungdomsskolen.

Vagtskifte og flytning

I 2007 var der igen vagtskifte på Ungdomsskolen. Ungdomsskoleinspektør Jens Thind-Andersen gik på pension efter 34 år på posten, og blev efterfulgt af Jesper Væver Jensen.

Tidens mølle maler, og alt er under forandring. Disse forandringer ramte også Ungdomsskolen og Ungdomsparken. Gladsaxe Kommunes Skolevæsen har været under forandring. Skolebilledet har måttet tilpasses til børnetallet, og til hvor eleverne bor. Skoler er blevet nedlagt, andre er ombygget og nybygget. Således blev Marielyst skole helt tom. Det betød, at byrådet besluttede at Ungdomsskolen og 10.klassecenteret skulle smeltes sammen til en skole, der samlet kunne trække på alle de faciliteter, færdigheder og ressourcer, de to skoler havde hver for sig.

Samtidig besluttede byrådet, at Marielyst skole skulle ombygges til det, vi i dag kender som ungdomscenteret GLX, der rummer både 10. klasserne og Ungdomsskolen.

Ombygningen fandt sted i skoleåret 2013-14, hvorefter den fysiske sammenlægning fandt sted i august 2014. Leder af det nye store ungdomscenter blev Ungdomsskoleinspektør Jesper Væver Jensen.

Byrådet har besluttet, at den gamle "Ungdomsparken" skal sælges. De lave flade bygninger ligger der i den skrivende stund (august 1915) endnu. Ingen ved, hvad der skal være her i fremtiden. Den summen af liv og unge mennesker, der var på stedet, er væk, og flyttet længere op ad Gladsaxevej. Nu skal aktiviteterne udfolde sig på det nye ungdomscenter GLX, og herfra skal historien om Ungdomsskolen videreskrives.

Ungdomsskolens smykkeværksted i delvist nedpakket tilstand forud for flytningen til den tidligere Marielyst Skoles lokaler. (Foto: Eva Molin 2014).

(Foto: Gladsaxebilleder)

Historien om GNT Automatic - en Gladsaxe virksomhed

Telefoneleventyret i Buddinge nærmere betegnet Telefonvej varede fra 1949 til 1990. En tidligere medarbejder tegner et portræt af virksomheden, der hørte til de største i kommunen.

Af Jens Fanefjord Laursen, medarbejder fra 1981 – 1987

En sen eftermiddag, i 70'erne, ringer en kvinde, til GNT Automatic.
Hun beder om, at tale med hendes mand. Receptionen spørger, hvor han arbejder? Hvortil kvinden svarede: "Han arbejder ikke, han er ingeniør!"

Men GNT Automatic, var i høj grad, en virksomhed, baseret på ingeniørers evner, men også på dygtige faglærte, og ufaglærte arbejdere, samt funktionærer. En virksomhed, som udviklede, producerede, og solgte banebrydende telefoner, såsom DanMark serien, mønt telefoner, som man stadig støder på, den dag i dag, hvis man rejser lidt udenfor alfa vej, hvor mobil dækningen, måske ikke er så god, data produkter, til maskinindustrien, telex kommunikation, samt ikke mindst, de første Dankort terminaler. Derudover, blev der bla. produceret telefonbordspropper, og telefon viderestillingsanlæg.
Kært barn, har mange navne. GNT Automatic, GNTA, Automatic, Telefon Fabrik Automatic, er et udpluk, af de mange navne, som virksomheden, har haft, i daglig tale. Men hvilke, var de officielle.
Den 5. juli 1882, åbnede den 24 årige Morten Richter, et mekanisk værksted i København. Nærmere bestemt, i Læsøegade, på Nørrebro. Han udførte, diverse mekaniske opgaver, og på grund af hans dygtighed, og tekniske snilde, voksede kundekredsen hurtigt. Så han flyttede til større lokaler, på Nørre Voldgade 78.
De kommende år, flyttede firmaet, flere gange, og mod slutningen, af århundrede, havde den base, på Gothersgade 63. Det var her, Richter første gang, fik opgaver for KTAS. De havde opdaget, at her var en leverandør, man kunne stole på. Efterhånden, som opgaverne for KTAS, blev flere, og flere, blev det nødvendigt, at flytte til større lokaliteter, endnu engang. Valget faldt på Nørrebrogade 32, hvortil man flyttede i 1906. To år senere, landede firmaet, en på daværende tidspunkt, gigantisk ordre, på 500.000

En ny Galvanoautomat blev installeret i 1968. Her blev de forskellige telefondele galvaniserede. (Gladsaxebilleder

kr. fra KTAS, på telefonapparater. Dette blev startskuddet til, at man fremover, ville koncentrere sig, om telefonmateriel. I de kommende år, kom der en lind strøm, af opfindelser, og produkter.
I 1915, var det så igen, tid til at flytte. Nu under, det kendte navn "Telefon Fabrik Automatic". Den nye adresse blev, Amaliegade 7. Der var stor efterspørgsel, efter telefoner, og der var lange ventelister hos telefonselskabet. Kunderne havde ingen indflydelse, på hvilke telefon de fik. Bare de fik en, var de lykkelige.
De følgende år, var det nødvendigt, at oprette en mængde afdelinger, rundt omkring, i København, da der ikke var plads, til at udvide, i Amaliegade. Så i de, optimistiske efterkrigstids år, begyndte ledelsen, at se sig omkring, efter hvor, der kunne bygges en stor samlet produktions fabrik.

Flytningen til Gladsaxe

Valget faldt, på et perfekt areal, der lå i Søborg, lige der hvor Buddinge og Gladsaxe mødes. Det var jo, med datidens øjne, lidt derude i udkants Danmark. Men der blev bygget, en moderne fabrik, hvor alle monteringsafdelingerne, flyttede ud, i 1949.
Administrationen, forblev i Amaliegade, men der var 300 medarbejdere, der blev flyttet, til den nye fabrik. De første mange år, var transport mulighederne, i øvrigt så dårlige, at virksomheden, anskaffede egne busser, som kunne transportere medarbejderne, frem og tilbage, til København.
Morten Richter, oplevede aldrig flytningen, da han døde i 1942.
I 1967, samlede man så endelig, alle funktioner, i Søborg. For i årene 1964 til 1967, havde man fået opført fabriksbygningen, samt den høje, karakteristiske administrations bygning.
Gennem de første mange år, i Søborg, var firmaets direktør, Erik Nygård. Han var eftersigende, en farverig personlighed, der kørte i en stor åben Rolls Royce. Så han var en kendt person, indenfor den danske telefonverden. Erik Nygård, var direktør fra 1943, til 1968.

Fusionen

To år efter, at alt, var blevet samlet i Søborg, indgik man en fusion, med virksomheden "GNT". Great Northern Telegraph, som var hjemmehørende i Sydhavnen, hvor der blev produceret teleprintere, perforatorer, med videre. Virksomheden, skiftede nu navn til: GNT Automatic A/S, eller i daglig tale, GNTA.
Fra at have været, en familieejet virksomhed, overtog, Det Store Nordiske Telegrafselskab aktiemajoriteten. Pludselig, var man i familie, med kendte, og hæderkronede firmaer som Hellesens,

Danavox, og Storno. Gennem mange år, var den Svenske tele gigant, L.M. Ericsson, ligeledes stor aktionær i GNT Automatic.

Teleprinteren

Fusionen, var næsten med det samme, ved at tage livet af virksomheden. GNT havde udviklet en ny model teleprinter/fjernskriver, der dog skulle produktmodnes, så telefon materiellet, kom i anden række. Det var i sandhed, en stor opgave. Teleprinteren bestod, af over 2.000 dele. Så der skulle ny fremstilles, eller ændres, mere end 1.000 værktøjer. Dette skulle foregå, samtidig med, at produktionen kørte.

Medarbejdere, der var involveret, i projektet, omtalte det senere som, at operationen lykkedes, men patienten døde. Konkurrencen var hård, så selvom de fleste mente, at GNT havde det bedste produkt, i verdenen, var det ikke nok, til at fortsætte produktionen. Dette medførte, at der i 1972, kom til at foregå en større udrensning, da teleprinteren, havde kostet virksomheden mange millioner. Næsten alle topchefer, blev udskiftet. Og der blev sagt farvel til 600, ud af 1.800 medarbejdere.

Teleprinter eventyret, blev heldigvis ikke fatalt, for der var stadig god gang, i telefon produktionen, hvor det især, var de avancerede mønt telefoner, der gik deres sejrsgang, over hele verdenen. GNT's mønt telefoner, var især kendt, for deres avancerede mønt sorterings enheder, der både kunne måle mønt tykkelse, vægt og legering.

Arbejdsforhold

Virksomheden, var gennem mange år, kendt for at være særdeles faglig aktiv, og meget velorganiseret. Gennem årene, var der mange strejker, både

fabrikken beskæftigede i 1960´erne op imod 1100 personer. Her ses kabelsyning på afdeling VTR i 1966. GNTs store fabrik på ca. 32.000 kvadratmeter ligger der stadig og huser i dag Aktivcentret. (Gladsaxebilleder)

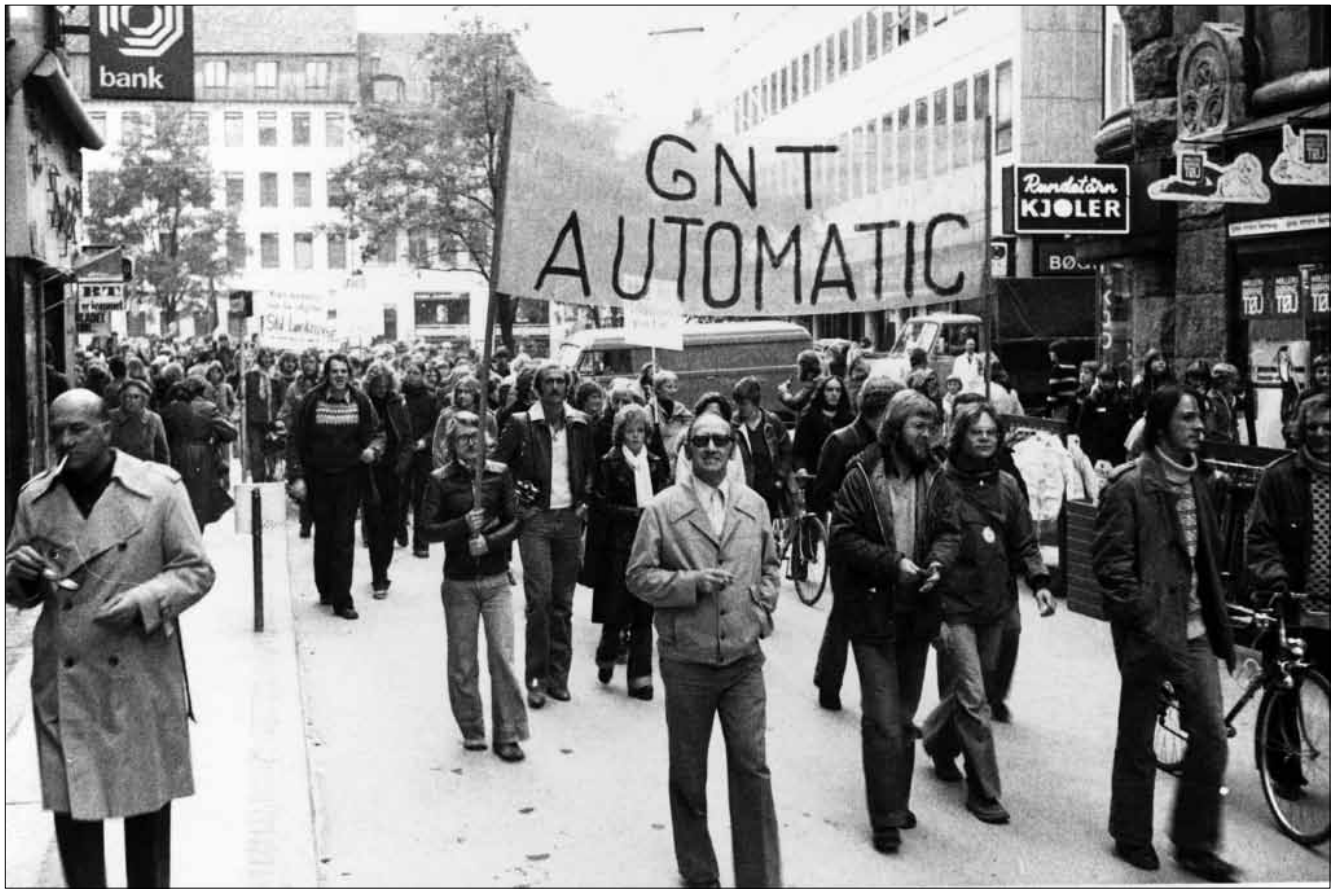

Torsdag den 24. april 1979 gik GNT Automatics arbejdere i strejke. De ville have 1,50 kr. mere i timen og 1,25 kr. mere i timen ved akkordarbejde. Demonstrationen er på vej mod Christiansborg. (Gladsaxe Billeder)

korte og længere, men altid med stor solidaritet, blandt det timelønnede personale. GNT, var kendt vidt og bredt, for det faglige engagement, også udenfor kommune grænsen.
Det var endvidere en virksomhed, præget af mange stærke kvinder, og GNT blev den første industri virksomhed i Danmark, der indførte ligeløn.
Der var mange ansatte, der havde familie relationer, på kryds og tværs. På en almindelig arbejdsdag, kunne du have kontakt, til flere generationer, i en familie. Især, hvis der efter arbejdstid, var aktiviteter i idrætsforeningen, på programmet.
Det var jo en stor virksomhed, i mere end en forstand. Den dækkede, over et stort område. Henved 30.000 m2. Så det interne postbud, kom vidt omkring, med sin lille vogn, hvor de brune kuverter, med intern post, blev rundsendt.
Desuden, kørte der også en forfriskningsvogn rundt, men kun i produktionen. Der kunne der købes øl, vand, røg tobak, chokolade, og andet godt.

Et design ikon

1978 blev et skelsættende år, for der blev GNT Automatic's første, elektroniske telefon lanceret. F78. Det danske telefon system, blev digitaliseret, så alle de gamle analoge og mekaniske telefon apparater, skulle udskiftes. GNT's bud på fremtidens telefon, blev den strømlinede og banebrydende

F78, der var designet af den kendte industriel designer, Henning Andreasen. Det var en telefon, der også faldt, i firmaets største kundes smag, K.T.A.S, så den blev benyttet som standard apparat, mange år fremover. Telefonen fandt endog vej til "Museum of Modern Art", i New York. Hvor den sikkert står, og pynter endnu. Telefon serien, baseret på F78, kom siden til at hedde DanMark. Men man var, stærke på kombinationen, af design og mekanik, indenfor alle produkter. Henning Andreasen, kom de følgende år, til at sætte sit præg, på flere af GNT's produkter.
Men det var, ikke kun højteknologisk telefonudstyr, der blev produceret. Telefonbordspropper, der var blevet produceret siden 1912, havde sine mest succesfulde år, i slut 70'erne og start 80'erne. I 1980 og 1981, solgtes der næsten 1 million. Mexico, var den helt store aftager, men der var også eksport, af propperne, til Italien, Jugoslavien, Sverige, Norge og USA. Propperne, var gennem årene, et godt bidrag, til dækningsbidraget.

Gammelkendt teknologi

Det var ikke kun, telefonbords propperne, der var baseret på ældre teknologi. Også papir læsere og perforatorer, som kendes fra telex kommunikation, blev man ved med, at producere. Primært til maskinindustrien, hvor den driftsikre teknologi, blev benyttet i CNC styrede maskiner. En papirstrimmel, var et mere sikkert medie, end datidens disketter, i et beskidt værkstedsmiljø.
Disse produkter, blev solgt og benyttet, over hele kloden, et godt stykke ind i 90'erne.

Navneændring - igen

I 1986, var det igen, blevet tid, til en navneændring. Denne gang, i forbindelse med en såkaldt re-branding, af hele Store Nordiske koncernens palette, af virksomheder. Alle navne, skulle fremover begynde med "GN", der stod for Great Nordic. Vores navn blev: GN Telematic. Fordelen, for medarbejderne, var, at vi fortsat kunne, benytte navnet GNT. 1986, blev også året, hvor de af GNT udviklede dankort terminaler, begyndte at dukke op, i dagligvarehandlen. Efter en langsom start, må man sige, at forbrugerne, vænnede sig til terminalerne, og dankortet.

Farvel til Gladsaxe

I 1990, var det så, endegyldigt slut, med virksomheden på Telefonvej, i Søborg. Endnu en stor dansk industri virksomhed, måtte bukke under, og se sig, delt op i mindre enheder, eller solgt. Man må jo nok se i øjnene, at vi blev overhalet indenom, af udlandets lavere produktions omkostninger, liberalisering, af telesektoren, samt hele udviklingen indenfor mobil telefoni og computere. For kvalitets- og designmæssigt, var der aldrig noget i vejen, med GNT's produkter. En stor del, af produkterne, fortsatte da også deres levetid, i forskellige andre virksomheder. Bla. hos Ascom Nordic.
Det var ikke alene en stor lokal arbejdsplads, der var forsvundet. En arbejdsplads, der gennem årene, havde været meget værdsat, af medarbejderne, hvilket de mange jubilarer gennem årene, vidnede om. Der blev meget ofte, fejret både 25, 40 og 50 års jubilæum. Det var et dejligt sted, at være, hørte man tit, tidligere medarbejdere sige. Desuden havde virksomheden, altid været meget eftertragtet, blandt unge mennesker, som læreplads. Utallige, er de værktøjsmagere, elektronik mekanikere, tekniske tegnere, samt handels- og kontor uddannede, der har fået en uddannelse, på Telefonvej.

I dag

Heldigvis, står bygningerne på Telefonvej, der stadig. Der er forskellige private virksomheder, et fitness center, samtidig med, at kommunen, i flere år, har drevet en velbesøgt, og meget benyttet kulturhus, og aktivitetscenter. Hvor der synges, danses, spilles musik, med videre. Det gjorde der, også ofte, ved de mange legendariske, GNT firmafester, men det er en anden historie.

(Foto: Flemming Bruun)

I kano på søerne

Beretning fra livet på Bagsværd sø, Lyngby sø og Furesø oplevet fra en kano i 1950'erne

Fortalt af Erik Jacobsen

Redigeret af Flemming Bruun, Gladsaxe Lokalhistoriske Forening

Da jeg i min ungdom var meget glad for livet på søerne, har jeg fået lyst til at skrive om løst og fast fra området og klublivet dengang.
Det er livet oplevet fra en kano i 1950, hvor jeg havde kanoplads i Nybro. Langt senere er jeg vendt tilbage til stedet som tursejler med kanoplads i Nybro Furå.

Kromand Hansen

Jeg har talt med kromand Hansens døtre, som sammen med forældrene drev Nybro Kro på den tid. Kromand Hansens familie kom til Nybro i 1931. De blev hurtigt primus motor for stedet mange år fremover.
Nybro og Frederiksdal var i generationer et meget besøgt udflugtsmål for københavnere. Det gav baggrunden for at starte bådfarten, bygge Frederiksdal Kro og Nybro Kro.

Kanofremstilling

Kromand Hansen startede fremstilling af kanoer i et lysthus bag kroen, hvor han dampede træet i form. Det lykkedes at få fabrikeret nogle kanoer, som blev solgt til 150 kr. pr. stk.
Gennembruddet kom, da han byggede Nybro Kanohus ved Nybrovej. Der var et meget stort behov for kanopladser. Der var dem, der om nødvendigt ville sælge deres egen mor for at få en kanoplads.

I 1938 var der allerede omkring 100 kanopladser. Hansen besluttede sig nu for at leje kanopladserne ud. Samtidig startede han udlejning af robåde. Under krigen blev kanohuset udvidet flere gange.

Det blev et meget skattet fristed for københavnere. Her kunne man leve livet i weekenderne, i fred og ro, i harmoni med sig selv og andre. Væk fra krigstidens daglige begrænsninger. Det er fra den tid ideen med at have oversejl på kanoerne stammer.

Områderne her omkring er det eneste sted i Danmark, hvor det er almindeligt. Det gav jo en frihed. Man kunne overnatte i kanoerne, mens man havde alt det fornødne inden for rækkevidde.

Nybrovej 361 som det så ud i 1981, og hvor 361 Kano og Kajak Klub holder til. (Gladsaxebilleder)

Nybro Kanoklub

I 1948 startede Niels Lyngenbo Nybro Kanoklub, som han senere blev formand for. Da kromand Hansen var imod etablering af en kanoklub, kom der til at gå 2 1/2 år før det blev en realitet. Ved den stiftende generalforsamling den 28. januar 1951 blev Nybro Kanoklub så endelig etableret. Da man skulle være medlem af en klub for at kunne deltage i diverse stævner, gav det jo selvsagt et incitament til at få klubben i gang.

Lille Nybro

I starten af krigen blev der bygget endnu et mellemstort kanohus, kaldet Lille Nybro. Det lå lidt tilbagetrukket, ude i sumpen. Der var en smal bro langs vandet ud til huset. Jeg mener, at det var Lille Nybro der blev omdøbt til Furå i midten af halvtredserne. Huset blev brugt til opbevaring af kaproningskanoer og kajakker.

Senere byggede man et større bådehus til Furå beliggende mellem det "gamle" Furå og den daværende Nybro Kanoklub.

OL-guld i 1952

Der var ikke mange danskere, der vidste, hvordan en kaproningskano så ud før 1952. Det år vandt Finn Haustoft og Peter Rasch en overbevisende sejr ved olympiaden i Helsingfors med mange længder foran de nærmeste konkurrenter. Det

blev til en velfortjent guldmedalje. Til pressen sagde de bagefter, at de bare havde givet den hele armen, samtidig med, at de havde "skidt" på stilen. Der var stolthed i området, som de kastede glans over. De kom i øvrigt begge fra Skovhuskolonien, som lå i ellesumpen ved Aldershvile parken.

Turen til Nybro

Selv kom jeg fra Brønshøj, så når jeg skulle til Nybro Kanoklub, foregik det på cykel over Utterslev mose, videre ad sti langs med Hareskovvejen, som sidst i fyrrerne blev påbegyndt, men stoppet igen på grund af mangel på kapital. Den stoppede ved Mørkhøj Landevej, som snoede sig gennem Mørkhøj by, forbi det spirende industrikvarter, hvor Microværket lå tættest på landevejen. Der gik heste og grise på markerne op til Gladsaxe kirke.

Husene ved Bagsværdvej var så småt ved at blive bygget. Grundejerne var samtidig lodsejere til grunde på den anden side af Bagsværdvej ud mod søen.
Bagsværd Sø var på den tid lukket for færdsel fra Nybrovej helt til Aldershvile Parken.

Man var rigtig på landet, når man kørte ned ad stien over "Radiomarken". Der var åbne marker til begge sider, først ved Nybrovej lå der nogle få huse på hver side af vejen. Også "kollegiegrunden" på den anden side af Nybrovej hørte til Nybrogård. Hele halvøen mod Bagsværd sø blev af de lokale kaldt "Lille Amerika". På markerne mellem Nybrogård og "Tyrolerhuset", lidt tilbagetrukket, lå et gartneri, hvor man dyrkede tomater og agurker i drivhus.
På markerne op til drivhuset var der jordbær. Man kunne handle privat, men de var ret dyre, de tog ofte mere for grøntsager og frugt, end der hvor vi ellers handlede. Prisen for jordbærrene blev der nu kompenseret lidt for i juninætterne.

På "kollegiegrunden" lå der en rideskole med tilhørende hestepension. Den blev drevet af kongelig berider Larsen. Grekersen, som til daglig passede rideskolen, havde en datter, som hed Inger, hun var på vores alder. Hun havde et stort ar i den ene side af ansigtet efter et hestebid. Så helt ufarlige er heste åbenbart ikke, selvom man kender dem.

I bondehuset, hvor Kanoklubben 361 har til huse i dag, boede i mange år ægteparret Else og Uffe Jarner. Han lejede kanopladser ud, de fleste dog under åben himmel. Kanoklubben "Tudsen" havde til huse for enden af Jarners grund. Her havde de et lille paradis lige ud til Bagsværd sø, hvor solen stod på dagen lang. De havde forskanset sig med et højt raftehegn ind til resten af Jarners have.

Alle de, der boede i husene ud mod Bagsværd sø, lejede kanopladser ud, ligeledes oftest under åben himmel. Der var gode penge i det.

Nybrogård

Nybrogård var en af de oprindelige gårde, der efter udskiftningen f1yttede ud på marken. Den første gård, der blev opført på marken, var firelænget. Især hovedbygningen og den nordre bygning, der blev brugt til at huse gårdens
ansatte, var der gjort meget ud af. Desværre brændte gården delvist i 1850 og helt ned i 1854. Den sidste brand skete få måneder efter at Josias Thor Straten havde købt gården. J.T. Straten udvidede i øvrigt gården med matrikel 61, der så vidt det kan ses af gamle matrikelkort, svarer til nuværende Bagsværd Hovedgade 115. Her lod han opføre et "lille" hus m. 2 køkkener, 4 værelser og 2 sovekamre. Dette hus blev skånet under branden. Huset hørte til gården langt op i tiden og blev udlejet til velhavende personer.

Efter gårdens brand i 1854 blev den genopbygget og

allerede i 1856 stod stuehuset og de to længer, som også eksisterer i dag, færdige. Stuehuset var forsynet med 2 indgange m. entreer, 5 værelser, retirade og brændselskammer i stueetagen. I kælderen var der køkken, viktualiekammer, vaskehus og 5 afdelinger til folke- og brændselskamre. På loftet var der 6 værelser, køkken og viktualiekammer.
I 1917 fik gården indlagt vand og elektricitet i både hovedbygning og de øvrige bygninger. I hovedbygningen blev der indrettet to badeværelser + gæstetoilet. Desuden fik bygningen tilføjet karnapper. Alt dette forbedrede gården betydeligt og forsikringssummen lød nu på i alt 176.000 kr. mod i 1856 14.670 rigsdaler.

I 1920 og '22 blev stuehuset atter forbedret. Nu havde det tegltag og lukket veranda bagtil.
Fra 1949 blev Nybrogård omdannet til sygehjem - sidenhen plejehjem. Plejehjemmet har i dag adresse på Nybrovej 333, og gårdens gamle bygninger er stadig i brug.

Else Bryner og Dorus Gerlev

I det "hvide" hus, som 361 har i dag, boede i 1947 en veletableret dame ved navn Else Bryner. Hun blev i den hårde isvinter offer for en berigelsesforbrydelse. Hun blev med koldt blod myrdet af en svensker, der havde til hensigt at skubbe liget ud under isen på søen. Forbrydelsen gjorde så stærkt indtryk på

Fra 1949 var der sygehjem siden plejehjem på Nybrogaard. Tilbygning til plejehjemmet i 1981. (Foto: Lone Dam)

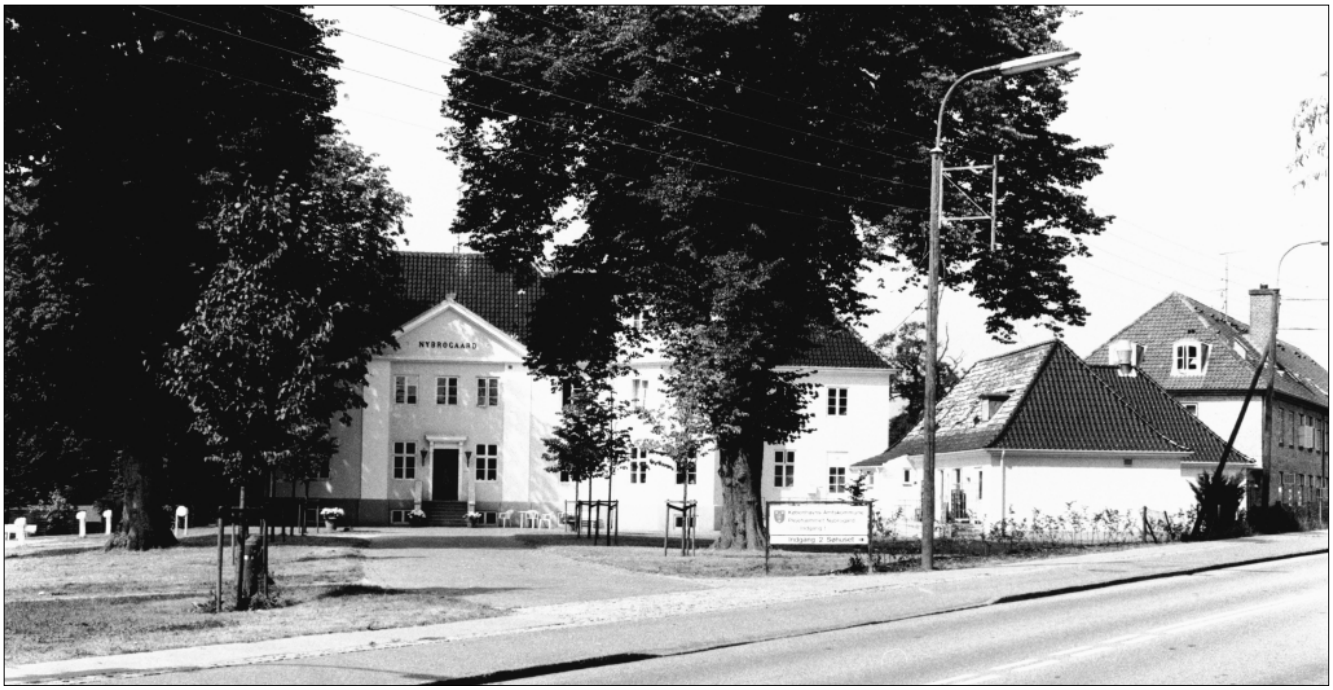

Nybrogård på Nybrovej 333 er i dag et botilbud for beboere med psykosociale handicap. (Foto: Eva Molin, 1999)

familien på kroen, at de helst havde set, at huset blev fjernet. Else Bryners moster, som blev kaldt Mufti, flyttede imidlertid ind i huset.

Foran det hvide hus lå tæt på søen et forfaldent, gammelt vaskeri, som dengang blev brugt til bådehus. På loftet boede der et par år en særling. Man må forestille sig Nybrovej som en meget stille vej. En sjælden gang dukkede en bil op. Ellers foregik al færdsel på cykel.

I "Ellehytten" boede Doris Gerlev. Hun havde et lille udsalg af slik fra et stuevindue, som vendte ud mod vejen. Også dette hus beboere blev ramt af en alvorlig ulykke. I sensommeren 1948 faldt Doris Gerlevs mand ned af en trappestige fra loftet. Han døde tragisk nok af sine kvæstelser.

Den første kano

I sommeren 1950 købte jeg en Nordborg kano, som jeg møjsommeligt havde fået sparet op til ved at samle gamle aviser ind for en organisation ved navn L.A.B. Det stod for Landsindsamlingen til fordel for Arbejdsløses Beskæftigelse under og efter krigen. Da jeg på den tid var i lære som værktøjsmager, rakte pengene langt fra til køb af en kano. Så lykkelig var jeg, da det endelig lykkedes at få skrabet de 250 kr. sammen, som kanoen kostede. Det var virkelig medvirkende til at skabe indhold i min fritid. Vi følte vel alle, at det var vild luksus, når vi i weekenden hyggede os i kammeratligt samvær med den komfort, som kanoerne gav. Allerede mandag morgen roterede det i hovedet på os: Hvornår er det weekend igen? Vi var på arbejde lørdag til kl. 13,30, så weekenden skulle udnyttes.

Åmosen med kanoudlejningens bådebro i forgrunden og de gamle klub- og bådehuse ved Nybro-Fuurår Kano- og Kajakklub, som det så ud i 1987. (Gladsaxebillerder)

Var jeg hurtig, kunne jeg være ude ved Nybro ved 16-tiden. Den frihed, vi følte i naturen, var pragtfuld. Nogle boede endda i kanoen hele sommeren, og tog på arbejde derfra. Kanoerne lå så pakkede med oversejl på ved klubben, og ventede på ejermanden. Rørskoven, der groede fra Nybrovej om til Radiomarken, var komplet utilgængelig fra landsiden. Det hed aldrig andet end "sovekammeret" os i mellem.

Rørskoven

Den første smalle sti, der førte op på land, var ved Lyngby radio. Stien førte op til kanoklubben Totem. En ungdomsven, som jeg stadig kender, var med til at bygge den. Det var et klondikeområde, fuldstændig vild natur. Lidt længere fremme førte endnu en sti fra rørskoven ind til S.B.B.U., som står for Socialt Boligbyggeris Ungdomsklubber, som klubben var tilsluttet. De startede efter krigen i en stor gammel tyskerbarak, som de efter flytning opførte igen, så de havde masser af plads.

Voldparken i Husum

I Voldparken i Husum, som var en stor ny bebyggelse, var der en ungdomsklub. Her kunne man vinteren igennem bygge sin egen kano. Man hjalp

hinanden to og to. Så der var en vældig aktivitet. Når foråret kom, gav det ny tilgang af forventningsfulde og stolte kanosejlere til området her på søerne. Jeg selv har gode relationer til klubben. Tidlig i sommeren 1954 traf jeg en sød pige. Vores første bal var i S.B.B.U.s hus, det var Sankt Hans aften. Også dengang regnede det, men nattergalen sang, så det var en fryd. Dengang var der mange nattergale i hele området. Inde i klubhuset spillede et 3 mands Hawaii-orkester. De gjorde det virkelig godt, glemt var regnen, de skabte en stemning af Sydhavet.
Pigen jeg traf dengang, er i dag min dejlige kone, som har holdt mig ud i alle disse år.

Dengang kom folk fra København på cykel ud til de dejlige forlystelsessteder i området. Bl.a. Bøndernes Hegn, Frederiksdal kro og Fiskebæk hotel. På Frederiksdal kro var der dansant hver fjortende dag.

Nattergaleture

I pinsen tog folk på nattergaleture til området. Alt hvad der kunne krybe og gå kom til traktørstederne om morgenen for at se solen danse. Det var meget folkeligt og afslappet. Vi fulgtes ofte 14-15 kanoer ad, og sejlede op for enden af Bagsværd Sø. Her trak vi kanoerne på land, og gik herefter ad smalle stier, som førte op til Bøndernes Hegn fra bagsiden. Restaurationen havde åben en gang midt på ugen, og selvfølgelig lørdag aften. Det var rigtig sjovt. Som regel var der tre mand, der spillede, henholdsvis på klaver, violin og klarinet. Når stemningen var i top, kunne violinisten på en eller anden mærkelig måde sidde på klaveret og vrikke hen over det, samtidig spillede han violin under det ene løftede ben. Det var altid en pragtfuld tur tilbage gennem skoven i den lune sommernat. Vi satte kanoerne i vandet, og sejlede tilbage over den nattestille sø, til "sovekammeret", hvor vi var tættere på bageren om morgenen.

Den bager, hvor vi almindeligvis handlede, lå på hjørnet af Hummeltoftevej og Kaplevej. Det var en dejlig tur gennem Lyngby Åmose ad en ganske smal sti, der gik op over marken til Hummeltoftevej. Der var kornmarker til begge sider med valmuer og kornblomster. Bageren havde to meget søde piger til at hjælpe sig i forretningen. Den ene af pigerne havde min ven forset sig lidt på. På det modsatte hjørne, over for bageren, lå en telefonboks, så hvad var mere lige for end at ringe til bageren. Uheldigvis var det den "forkerte" pige, der tog telefonen. Men han fik da fremstammet, at det var den anden, hende med det lyse hår, han ville tale med. Pigerne har jo nok undret sig over, hvordan han kunne se, at det var den mørkhårede, der tog telefonen. Det lykkedes for ham at indsmigre sig så meget, at hun gik med i Tivoli om aftenen. I krig og kærlighed gælder alle kneb.

Lyngby Åmose

Lyngby Åmose var lige så skøn i halvtredserne, som den er i dag. Det må være vores svar på Amazonjunglen. Dengang var passagerne ind til de små søer nogle steder så smalle, at en kano kun lige kunne glide derind. Det var herligt at have det næsten for sig selv. Man kunne altid finde en solkrog, hvor der var læ for alle vinde.
I højsommernætterne hørte det med til stemningen, at man ofte så lygtemændene gå rundt på stierne den halve nat med deres 200 watt petroleumslamper hvormed de blussede natsværmere til deres samling. Man havde først på aftenen smurt sirup på træstammerne langs med stierne for at lokke natsværmerne til måltidet. Derefter kunne de fange dem, og anbringe dem i et medbragt syltetøjsglas, hvori der lå en tot vat vædet med kloroform. Med til stemningen hørte også nattergalenes sang, og neonlysene fra sankthansormene, som sad på bevoksningen langs stierne.
Hverken Bagsværd Sø eller Lyngby Sø var specielt rene. Lyngby Sø havde et "såkaldt" rensningsanlæg

beliggende, hvor Gladsaxe Kanoklub har til huse i dag. Det var et gråt, stinkende udløb ud i søen. Bagsværd Sø var hen på sensommeren belagt med en grød af ildelugtende alger. Helt galt gik det i tresserne. En sensommerdag var overfladen levende af fisk, som snappede efter luft. Tusindvis af fisk døde den sommer.
Tilbage i halvtredserne var kanalen tilsyneladende rimelig ren, men skilte advarede alligevel om, at badning var forbudt på grund af sundhedsfare.

Furesøen

Vi havde så til gengæld Furesøen, som var ren. Man kunne se bunden på 3-4 meter vand. Vi aftalte ofte ture med kanovenner, som havde bådeplads ved Mufti og Jarners. Vi kunne være 13-14 kanoer, som havde aftalt at tage på pandekagetur til Apotekerens Høj lige før Nørreskoven. På den tid var der en smal, hvid sandbred, som vi kunne trække vores kanoer op på.

Den er desværre vasket væk i dag. Vi havde fordelt opgaverne mellem os. Nogle skulle lave pandekagedej, andre sørge for primus, slikkerier osv., som vi hyggede os med ved bålet om aftenen, hvor vi sang vores fædrelands vemodige sange. Dengang lærte jeg, at det er en god idé at have nogle sange liggende, som man synes er gode og som alle tror, de kender. De fleste kan dog kun et vers eller to, så de medbragte sange hjalp godt på gled.

Dengang arbejdede vi om lørdagen, og var derfor tidligt oppe om morgenen, så hen på natten, når det kneb med at holde sig vågen, tog vi et forfriskende nøgenbad. Vi følte os nok meget frigjorte. Man skal tænke på, at tiden var en anden. På Bellahøj skole, hvor jeg selv gik, blev vi undervist i rene drenge- og pigeklasser, ja selv i skolegården var vi adskilte. Så jeg havde nok godt af at komme ud til et naturligt miljø, hvor begge køn som en selvfølge hyggede sig sammen.

Andre gange tog vi til Hotel Fiskebæk, men her skulle vi passe på, bønderkarlene kom her i ret stort antal, og vi skulle i hvert fald ikke komme og tro, at vi var noget, så kunne vi hurtigt få nogen på snuden.
Vi havde en sund respekt for Furesøen. Nogle gange kunne vi dårligt komme hjem søndag, hvis det havde blæst op. Så vi kunne godt finde på at sejle tilbage over Furesøen om natten, mens det endnu var stille. Det var som at padle i et andet univers, den eneste fornemmelse man havde af at sejle, var når skoven langsomt forsvandt som silhuet mod nattehimlen, eller når man overraskede en stor gedde i overfladen, som gav et ordentligt plask.
Furesøen er på mange måder en speciel sø, store dybder med lave grunde klods op af det dybe. Geologerne siger, at den er skabt af en dødisklump med revner i, det skulle være forklaringen på grundene, som er aflejringer, der er skuret ned i revnerne af indlandsisen.

Der går mange rygter om søen. Bl.a. siges det, at der hvor det dybe går tæt på Nørreskoven, skulle brinkerne være hulet ud, så frømænd ikke tør udforske dem, da der er fare for nedstyrtning. Samtidig siger skovfogeden, at der er konstateret vandstrøm væk fra søen.
Efter krigen blev alt pigtråd fra indhegningen af Værløselejren dumpet på det dybe sted i søen, da man ikke umiddelbart vidste, hvor man skulle gøre af det. Det fangede senere en dykker, som ville udforske søen. Det blev hans død, han havde ikke luft nok med ned, tiden var for knap til at han kunne nå at komme fri.

Dengang groede Danmarks højeste træ i Nørreskoven. Det havde selskab af 3-4 andre kæmpetræer, som ragede væsentlig højere op over den øvrige skov. De blev i sin tid plantet af den tyske forstmand Von Langen 1765-70. Han var den før-

Ellesumpen ved Nybro. (Gladsaxebilleder)

ste, som indførte rationelt skovbrug herhjemme. Det største træ i Nørreskoven var en ædelgran, den blev fældet 1964. Jeg mener, at den blev 47,8 m. høj. Den kan beses i Skovbrugsmuseet i Hørsholm.
Om Dybendalsrenden, hvor vi så tit har trukket kanoerne op, beretter sagnet om hvorledes kæmpen Ole Dybendal lovede at hjælpe Pejerlars med at blive gift med smedens datter i Farum, på betingelse af, at Pejerlars ville hjælpe ham med at få fat i de nedgravede skatte i Nørreskoven, der vogtedes af en ildsprudlende drage. Ole Dybendal gik løs på uhyret og sårede dette så meget, at der hvor drageblodet flød, dannedes en dyb rende, der bærer den tapre kæmpes navn.

Sivskoven

Når vi kom tilbage til Frederiksdal, havde vi en massiv sivskov på højre side ved indsejlingen til kanalen, som vi altid kunne trække ind i for at sove. Sivskoven var så tæt, at bølgeslag ikke kunne nå os. Er der noget bedre sted at vågne op en sommermorgen til lyden af blishønsenes og lappedykkernes pludren? Det er mærkeligt, at den tætte sivskov er væk i dag.

Søndag formiddag kunne vi så slappe af i "lagunen". Tænk engang, at ligge og lytte til musik fra en transportabel radio.
De kom på markedet sidst i fyrrerne, det var helt fantastisk for os. Jeg tror, det første mærke, der kom frem, var en radio, der hed Weekend. Den havde en klap, som var til at slå op, så man kunne komme til herlighederne.
Den skulle have en antenne, men det var jo bare smart, helst med en rævehale i toppen. Der kom hurtigt andre radiomærker på markedet. Det var radiorør, som blev brugt i radioen, så de brugte virkelig meget strøm.
Billige var de heller ikke i anskaffelse. Så vi, der ikke havde så mange penge, måtte en tid klare os med en rejsegrammofon. Vi anbragte den inde under oversejlet, så det lød som om også vi var med på radionoderne.
Det var bl.a. Glenn Miller og Gustav Winkler, der var in dengang.

Slusen

Det var nok bådfartens storhedstid. Man skulle helst undgå at trække over slusen ved middagstid. Rutebådene havde som regel to store slæbebåde på slæb. Det gav et vældigt kaos, og det tog tid, før de fik bådene vendt, og folk kom fra borde,

Slusen og den gamle vandmølle ved Frederiksdal. Her må kanoroerne ud af bådene og trække dem over slisken ned til fortsættelsen af Mølleåen. (Foto: Flemming Bruun)

og de næste ombord. Da det kun var den forreste båd, der kunne bremse, hændte det ikke sjældent, at slæbebådene havde for meget fart på, så bådene fik nogle knubs. Styrmanden om bord på slæbebådene undgik efter bedste evne de værste sammenstød.

Frederiksdal

På den side, hvor kroen lå, lejede svenskeren Houland sine grå robåde ud. Han var meget malerisk, når han sad og holdt styr på udlejningen, godt placeret i sin gamle kurvestol. Opskriften på at blive gammel og holde sygdom fra døren fik jeg af ham. Man skulle ha' en snaps hver morgen, når man stod op, så var den hjemme. Der var rift om robådene, folk sad i timevis og ventede på, at det skulle blive deres tur. Jeg tror mange kiggede langt efter os med egne kanoer.

Nybro Kro

Efter en weekend, hvor vi havde fået godt med motion, var vi temmelig sultne søndag eftermiddag. Vi gjorde op, hvad vi havde tilbage af penge for at

se, om der kunne blive til en gang biksemad med spejlæg, som Nybro kro var berømt for os i mellem. Det kunne fås for 2 kr. og 30 øre. Men vi var nok gået lidt frisk til den engelske sauce, i hvert fald havde tjeneren lagt mærke til vores store forbrug. Så da han næste gang serverede for os, fik vi en flaske engelsk sauce, der var stærkt fortyndet med vand.

Furå

"Furå" blev etableret i 1961-62, som både turkano, kajak og kaproningsbådehus. Arbejdet med at udvide Nybro lille Bådehus gik straks i gang, så der blev mere plads. Kræfterne rakte også til at ombygge ophalerslidsken ved Frederiksdal sluse, hvor der også blev lavet en bro, så man lettere kunne komme ud på Furesøen. Furå overtog 1962-63 et hjemmebygget hus lavet a f gamle brædder fra Burmeister & Wain. Huset stammede fr a midten af halvtredserne. Det lå på "kollegiegrunden", lidt tilbagetrukket fra vejen, ud for Bagsværd sø.
Medlemmerne benyttede huset som klubhus frem til 1970, hvorefter kollegiet overtog grunden med henblik på at bygge børneinstitution.

Kanoerne

Jeg vil slutte af med at skrive lidt om det helt centrale, nemlig kanoerne. De første glasfiberkanoer, der blev lavet, blev fabrikeret af Botved, der dengang lå på Bogø.
Det var sidst i halvtredserne. De blev færdiga-

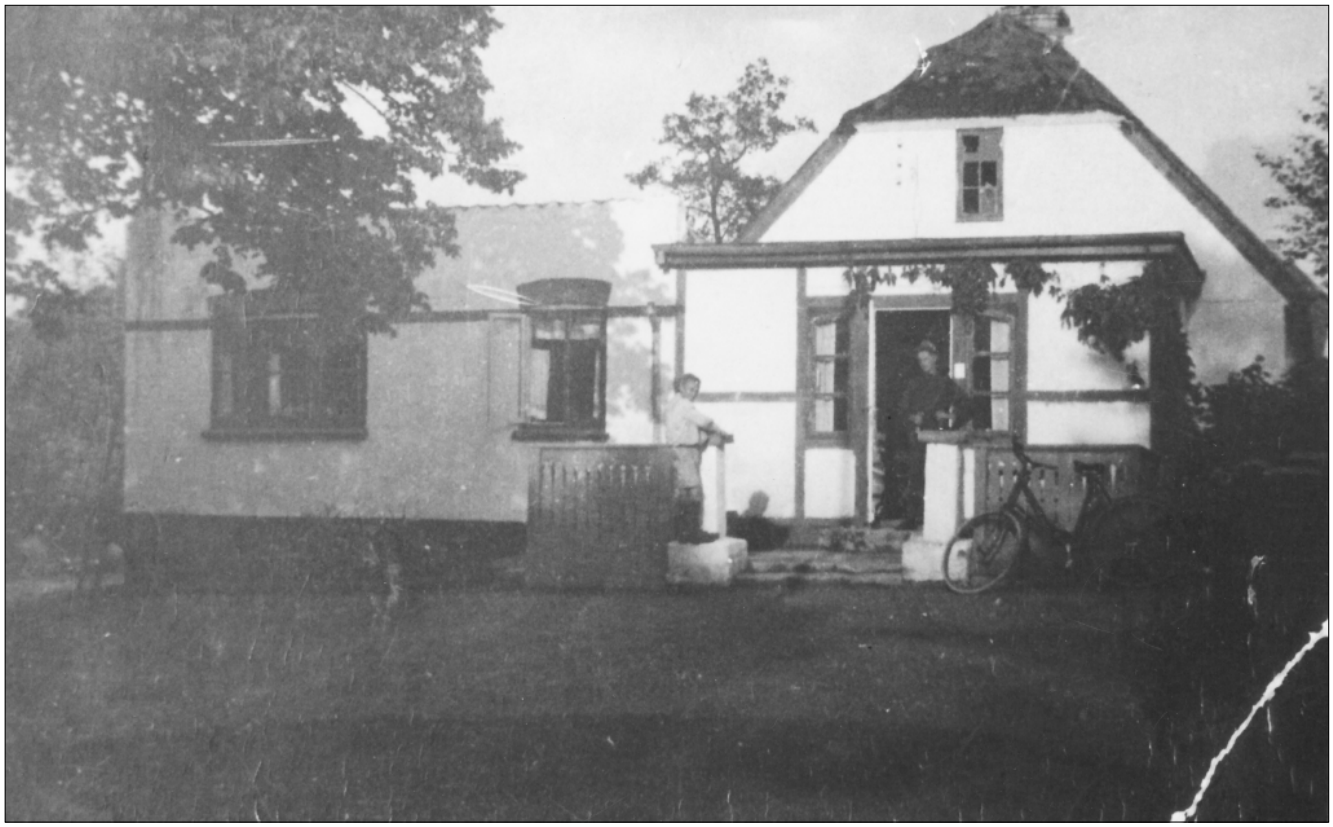

Nybro Cafe og senere Nybro Kro har haft flere forskellige ejere. En lang tid var det Gladsaxe Kommune. Sådan så den ud i 1930. (Gladsaxebilleder).

Kanoen i Mølleåen på vej mod Lyngby Sø i 1982. (Foto: Jens Mortensen)

pteret af bådebyggeren i Frederiksdal, Bjarne Petersen.

I 1961-62 startede bygningen af 15 stk. kaproningskanoer i glasfiber i ungdomsklubben i Voldparken i Husum.

Senere omkring 1963-64 begyndte Freddy Riisgaard Jørgensen kanonfabrikation bag Furås klubhus. Struer leverede halvfabrikata af kaproningskanoer og kajakker, som Freddy så færdiggjorde. Det blev t il 8-10 stk., som han solgte.

Omkring 1967 var der gang i bygning og salg af "Furesøkanoen". Slut var det nu med utætte kanoer. Efter en varm periode var trækanoerne ofte utætte, fordi træet var indtørret. Ligeledes var trækanoer beklædt med lærred enormt sarte ved påsejling af f. eks. sten, så fordelene var mange ved fiberkanoerne. I 1972 reklamerede Freddy med gennemfarvede glasfiberkanoer med bundbrædder, sæder og tofter, alt inkl. 2.750 kr. Det var tider.

Efter krigen var der mange forskellige typer kanoer i Danmark. De mest kendte var Søborgkanoen, Vedbækkanoen, Silkeborgkanoen og Nordborgkanoen. Nordborgkanoen blev lavet i flere størrelser.

Lidt senere blev den lavet i en meget flot udførelse uden spanter, også i en familievenlig størrelse. Den havde dog en svaghed i kølen, hvor den let kunne revne, når man trak den på land.

Den ypperste synes jeg var Silkeborgkanoen. Den havde højt fribord, en familievenlig kano. Den var smuk, både når den var lavet i Cuba-mahogni og Oregon pine. Det er nok den, der har været i tankerne hos Freddy, da han startede med at lave Furesøkanoen.
Jeg er ganske uforstående over for den energi Furesøkredsen lagde for dagen i et forsøg på at få Freddys kanoværksted fjernet. Jeg har altid mødt både imødekommenhed og ekspertise, når jeg har fået lavet noget.

Han er den sidste i Danmark, der laver familievenlige kanoer. Man kan både få syet oversejl, købe tilbehør, få repareret bådene og købe diverse småting, som er af stor nødvendighed. Han er den eneste bådebygger i området, som klarer reparationer af enhver art.

Struers kano- og kajakbyggeri, som jeg synes laver nogle af verdens flotteste både, var tæt på at gå konkurs i 1998. Kun ved tilførsel af yderligere kapital kunne de fortsætte. De er jo ude for benhård konkurrence f r a udlandet, når man i Portugal kan købe 3 kajakker til den pris, som man skal give for én kajak herhjemme. Vi kan være glade for, at Freddy stadig er her.
Are You Ready – Go to Freddy.

Nybrovej 370, hvor kanobådebyggeren holder til. (Gladsaxebilleder 1997)

Foreningens publikationer

Årsskrift 1968
Højgaardsfundets hagekorsfibula.
Højgården i Bagsværd.
Befæstningsanlæggene i Gladsaxe.
Kulsvidning.
En kærlighedshistorie fra Aldershvile.
Glimt fra udstillingen 'Da vi var bønder'.

Årsskrift 1969
Høvl eller husfred - vægmaleri af 'dørvogteren'.
Svanen - om Baadfarten.
Buddinge Byhorns sidste Brandtuder.
På besøg i Bagsværd omkring år 1800.
Lillemosegaard - Gladsaxe kommunes første og største sociale institution.
Bagsværd Kro et 300 års jubilæum.

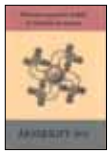

Årsskrift 1970
Gladsaxe sogn i middelalderen 1.
Om Gammelmosen.
Fra 'Pengeløse Overdrev' til Søborg Magle.

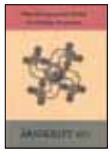

Årsskrift 1971
Gladsaxe sogn i middelalderen 2.
Boligforholdene i Gladsaxe sogn til 1766.
Prinsesseskolen - Kongens skole - 250 år.
Havekolonien Voldly.
Ombygning af Højgaard i Bagsværd 1969-71.

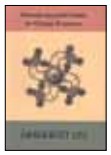

Årsskrift 1972
Gladsaxe Kirke - en velbevaret middelalderkirke..
Jægerslyst, mit fødehjem v. Jørgen Jørgensen..
Bagsværd Kostskole - en af landets største privatskoler.

Årsskrift 1973
Udskiftning af jordfællesskabet.
Johannes Schlanbusch, min far.
Gladsaxe Kommune i Oldtiden.
Oldtids- og andre fund i Gladsaxe Kommune.
Hvor blev fanen af? Om Buddinge skoles fane.
Kort over oldtidsminder i Gladsaxe

Årsskrift 1974
Gamle vejspor og hulveje i Store Hareskov.
Da Bagsværd hørte under Frederiksdal.
To flinteøkser - fundet ved Krogshøjvej i Bagsværd.
Erindringer om Mørkhøj og om den gamle rytterskole Bagsværd - fra landsby til villaby.

Årsskrift 1975
Den Nordsjællandske Vildtbane - om kongelige jagter. København-Slangerupbanen.
På Bagsværd Station år 1908 - yngstemands erindringer ved Georg Bakke.
Københavnerbønder og andet Godtfolk.

Årsskrift 1976
Ildebrand på Bagsværd Kro - 1821.
Den første børnehjælpsdag i Bagsværd - 1909.
Søborg i nybyggertiden.
En historisk-arkæologisk vandring over de nedlagte gårde Lundegårds og Hyldegårds marker.
Gladsaxe Lokalhistoriske Arkiv

Årsskrift 1977
Erindringer om Bagsværd kirkes opførelse.
Tilbageblik fra en skov under besættelsen.
Breve fra en ung landmand – Kristian Worms breve fra 1893-98.

Årsskrift 1978
Stednavne i Gladsaxe Sogn.
Den socialpolitiske udvikling i Gladsaxe – et tilbageblik.

Årsskrift 1979
Harreskoven i Gladsaxe kommune.
Søborg Forskønnelsesforening.
Vintersport i Bagsværd – Højnæsbjerg.
Hastighedsløb på Bagsværd Sø.

Årsskrift 1980
Det kommunale fattigvæsen i Gladsaxe indtil 1891.
En gravhøj i Gladsaxe – Rævehøj ved Gladsaxe Skole.

Årsskrift 1981
På udgravning med eleverne.
En strøgtur på Søborg Hovedgade i 1914.
KFUM-spejderne i Bagsværd
Spejderliv (KFUK) i Harreskoven.
Glimt fra en udstilling i anledning af 40 års jubilæum i Selskabet.

Årsskrift 1982
Kirkeminder fra Gladsaxe.
Skovminder fra Gladsaxe. Forstlige titler.
Kirketårne – klokker eller forsvar?

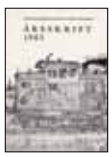

Årsskrift 1983
Farvel til en stol – Borgmester Tove Smidth.
Toget – Ib Spang Olsen.
Gøgeungen, der slog sig ned i mosen (om TV-byen).
Den mere beskedne tid – dengang – drengeår i Søborg.

Årsskrift 1984
Fra folkebogsamling til kulturhus.
Fra læsestue til moderne skolebibliotek.
As time goes by, Shu-Bi-dua og Händel.
Lånte billeder på væggen.
Kærlighed ved første lånerkort. Jeg går lige på biblo.

Årbog 1985-86
Arbejdet i de gamle sogneråd.
Fredninger i Gladsaxe Kommune.
Læge blandt venner og fjender – Kaj R.O. Jørgensen.
Gudfrygtighed først og resten så – måske.

Årbog 1987-88
Gladsaxe Kommune omkring 1820.
Kongens bønder i Gladsaxe og landboreformerne.
Svanerne på Kurstien.
Fra det gamle Buddinge.
En Bagsværddreng fortæller.

Årbog 1989-91
Mit Søborg.
Søborg er verdens navle.
Gladsaxe – huse med sjæl og identitet.

Årbog 1992-93
De gamle gårde i Gladsaxe Kommune.
Erindringsglimt fra Tornehøjgård mv.
Vi byggede Hus på Buddingevej baade i 1896 og i 1942.
Et kvindemord under krigen.

Årbog 1994 - Der udkom ingen årbog.

Årbog 1995
Gladsaxe Kommune under besættelsen 1940-45.
Civilbeskyttelsestjenesten i Søborg under anden verdenskrig.

Årbog 1996-97
Provst Bentzons selvbiografi. Adskilligt i Vers og Prosa.
Fra mejeridreng til tjenestemand.
Min tid blandt de skrappe drenge på Stengården.

Årbog 1998
Idrætten før 1923.
Vinteridræt i Bagsværd og Søborg.
FIGs jubilæumsbog. Bagsværd Stadion. Skovdiget. Gladsaxe Idrætspark Marielyst. Bagsværd sø.
Priser til idrætten.
Store idrætsbegivenheder i Gladsaxe.

Årbog 1999 - Der udkom ingen årbog.

Årbog 2000-2001
Fra fattiglem til aldersrentenyder. En driftig cykelhandlerfamilie krønike (Bristol). Da Mørkhøj var en idyllisk landsby.

Jubilæumsskrift 1941-2001
Baggrund og optakt.
Verdens navle.

Årbog 2002-2003
To borgmestre (Erhard Jacobsen og Ole Andersen).
Valdemar Henriksen og industrikvartererne i Gladsaxe og Mørkhøj.
Lykkehjulet 2 – om Stengårdskvarteret.

Årbog 2004
Hanna-skolen, en skole bygget på værdier.
Gladsaxe digte.
Skoledreng og bondekaʼl på Gladsaxevej i 1940ʼerne.

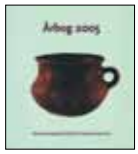

Årbog 2005
Hanne Andersen på Hovedbiblioteket.
Familien Binger og jeg
Lille Edel og ʼMøllerʼne fra Buddinge.
Hareskov Kuranstalt – visioner og virkelighed.

Årbog 2006
Rock og Pop i Gladsaxe (om Gladsaxe Teenclub og Beatforum).
Gladsaxe Gymnasium 1956-2006.

Årbog 2007
Cirkus i Gladsaxe – om Cirkus Morenos vinterkvarter og stakit på Buddingevej.
Søborg Ungdomshjem er gået over i historien.
Åben himmel, blomster og dyr – sommer minder fra Bagsværd.

Årbog 2008
50 år med Boligselskabet Kildevænget på Solnavej.
Firmaet A/S Niro Atomizer.
Arkæologisk undersøgelse ved afkørsel 20, Gladsaxe.
Englandskrigene august-oktober 1807.

Årbog 2009
50 år med borgmesterkæden.
Erindringer af socialudvalgsformand Erling Schrøder. Gladsaxe fornyede Søborg Skole allerede i 1920ʼerne.
Et broncestøberi formes - om Leif Jensens broncestøberi i Bagsværd.
Bagsværd Kostskole og Gymnasium 100 år.

Årbog 2010
Posten i Gladsaxe - om særstempler fra Bagsværd Postkontor.
Buddinge Trælasthandel.
En gang FDFʼer altid FDFʼer.

Årbog 2011
Fra lakplader til skoletasker - boghandel i Søborg i 88 år.
Posten i Gladsaxe 2 -om særstempler fra Buddinge og Søborg.
Uddrag af Gladsaxegårds historie.
Foreningen Norden i Gladsaxe.
Historien om initiativrige FDF'ere.

Årbog 2012
Farvel og tobak! Om 59 års cigaretproduktion på Tobaksvejen.
Folk med generatorbiler havde ingen øjenbryn.
En spændende livstrilogi - skiltemaler m.m.
Gladsaxe Landsby inden Branddamsbyggeriet.
Vesterbros selvbyggere.

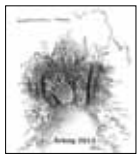

Årbog 2013
Frisuren var Hovedsagen gennem 52 år.
Genforeningen i Bagsværd.
Sommerpakkepostbud i Søborg 1949-50.
Bagsværd Boldklub siden 1959.
Et tidsbillede af et sommerhus i Regattakvarteret.

Årbog 2014
Gladsaxe under 1. verdenskrig.
Tax på Trolhøj.
Tvesind og frisind (Arne Hermann)
Buslinje 167 i 100 år.

Årbog 2015
Menneskeliv i Smør- og Fedtmosen
Søborg Kirke 100 år
Lyngby Radio - Fra eventyr til saga blot
Da Gladsaxe fik nyt rådhus

Gladsaxehistorier - en artikelkavalkade
25 fortællinger om kommunens fortid skrevet af Eva Molin fra Gladsaxe Byarkivs lokalhistoriske afdeling. Udgivet i forbindelse med foreningens 70 års jubilæum.

Gladsaxebogen I
Træk af Gladsaxe-Herlev Kommunes historie fra de ældste tider til 1909.
Skrevet af C.L.B. Cramer. Udgivet 1949.
2. oplag 1979.

Gladsaxebogen II
Gladsaxe Kommunes historie fra 1900-1941.
Skrevet af Mogens Lebech. Udgivet 1971.

Gladsaxebogen III
Beskrivelse af Gladsaxes udvikling fra landkommune til moderne bysamfund.
Skrevet af Carl Erik Andresen, Ning de Coninck-Smith, Birgit Andersen, Edmund Hansen, Arne Hermann og Svend A. Jensen. Udgivet 1991.

Da vi var bønder - Gladsaxegårdenes historie
De fire landsbyers historie med gennemgang af de enkelte gårde.
Skrevet af Lone Dam, Vibeke Filipsen og Eva Molin. Udgivet 1999. 2. oplag 2008.

Folketællingen 1787 - Gladsaxe Sogn
Tællingen gengivet som den så ud på listerne fra 1787 og transskriberet af Inger Hartby, så man kan læse teksten i maskinskrift.
Udgivet 1988.

DVD 1 - Filmaften 17.oktober 2007
Det svenske Kongebesøg
Første borgmester
Den afklædte skatteborger
Arveprins Knuds Vej
Gladsaxe får borgmesterkæde
Boligvirke
Speedway i Gladsaxe
Skandinaviens første motorløb

DVD 2 -Filmaften 16. april 2008
Abningen af Gladsaxe Bad 3. juli 1958
Narssaq - ugen 25.8.-1.9. 1979
Politi og fritid 25. august 1979

DVD 3 - 10. november 2008
Gladsaxefilmen 1946
Søborgfilmen
Da sporvognen kom til Søborg

DVD 4 - 19. november 2009
Dagen i dag er historie i morgen
Sidste og første kommunalbestyrelses-møde i 1978
Gladsaxe Festival 1977
Venskabsbørneby i Gladsaxe 1967

DVD 5 - Filmaften 23. november 2010
Islands præsident på besøg 1954
Høje Gladsaxe bygges 1961-1966
Boligvirke - Skoleparken bygges 1954
International skøjtegalla 1964
Juleoptoget 1994

DVD 6 - Filmaften 16. november 2011
Borgmestervalget 1962
Erhard Jacobsens Gladsaxe
Budgetdag 1987
Gladsaxe Kommune fylder 150 år

DVD 7 - 7. november 2012
Mødet mellem land og by - da Sorø besøgte Gladsaxe i 1961
Gladsaxe i dag, Gladsaxe i morgen 1961.
Søborg Hovedgade 1980

70 års jubilæums-dvd
Fortiden
Foreningens 70 års jubilæum
Søborggård
Jubilæumsbogen
Byarkivet
Arkivkælderen
Arne Hermanns alternative arkiv
Linje 16

DVD 8 - 2. maj 2013
Mindesmærket afsløres d. 5. maj 1947
50 året for Danmarks befrielse fejres i 1995 på Gladsaxe Rådhus.
Kransenedlæggelse på Gladsaxe Kirkegård.
Koncert og mindehøjtidelighed i Rådhushallen

Ovenstående bøger til/med 2006 - kan købes for kr. 40,-/stk. (for medlemmer kr. 25,-) og fra 2007- kr. 100,-/stk.
Register til Årsskrifter/Årbøger 1968-1995: kr. 40,- (for medlemmer kr. 25,-). Folketællingen 1787: kr. 40,- (for medlemmer kr. 25,-)
Da vi var bønder - Gladsaxegårdenes historie: kr. 175,00 (for medlemmer kr. 125,00). Jubilæumsskrift 1941-2001: kr. 15,- (for medlemmer kr. 10,-). Postkort: 1 sæt enkelte kr. 10,- , 1 sæt dobbelte kr. 15,- .

Kontingent og betaling for publikationer: www.gladsaxelokalhistorie.dk
Foreningen er medlem af Dansk Lokalhistorisk Forening.

Postkort enkelte og dobbelte
10 forskellige motiver fra bymiljøer i det gamle Gladsaxe, Mørkhøj, Bagsværd, Buddinge og Søborg.

Postkort A5
Sæt med 6 kort - Købmandsbutikker fra Gladsaxe, Buddinge, Mørkhøj, Bagsværd og Søborg.
Begrænset oplag.

Årskalender 2016
Begrænset oplag.

Illustrationer

Mange af billederne er udlånt fra Gladsaxe Byarkiv, Lokalhistorisk afdeling. Forfatterne til artiklerne har medsendt ilustrationer, oftest private fotos. Skulle der være enkelte illustrationer i denne bog, hvor den retmæssige copyright-indehaver ikke fremgår, og vi på denne måde har krænket ophavsretten, er det sket ufrivilligt og utilsigtet. Retmæssige krav i denne forbindelse vil blive honoreret, som havde vi indhentet tilladelse i forvejen.

Gladsaxe Lokalhistoriske Forening

Bestyrelsen

Formand: Arne J. Fogt, Buddingevej 350 st.th., 2860 Søborg
Tlf.: 39 67 03 46 • arnefogt@hotmail.com

Næstformand: John Ejsing, Solnavej 20, 2. tv, 2860 Søborg
Tlf.: 39 67 31 25 • john.ejsing@hotmail.dk

Sekretær: Flemming Bruun, Maglegårds Alle 29, 2860 Søborg
Tlf.: 39 69 91 01 • flemming.bruun@gmail.com

Kasserer: Knud A. Jensen, Skovdraget 3, 2880 Bagsværd
Tlf.: 44 98 45 72 • skovdraget@privat.dk

Jens Mortensen, Vandkarsevej 18 A, 2880 Bagsværd
Tlf.: 44 44 05 89 • jmo@kabelmail.dk

Robert Baldorf, Søborg Torv 2, 1. 216, 2860 Søborg
Tlf.: 39 69 71 65 • robertbaldorf@youmail.dk

Lejla Thorslund, Silene Alle 5, th., 2860 Søborg
Tlf. 41 82 34 30 • Laila.thorslund@webspeed.dk

Suppleanter: Jørgen Olsen, Solbærvænget 35, 2880 Bagsværd
Tlf.: 39 56 12 34 • jo@webspeed.dk

Svend Breum, Højmarksvej 7, 2860 Søborg
Tlf. 3956 4593 • musse-svend@sport.dk

Indmeldelse

Indmeldelse i foreningen sker ved indbetaling af 125 kr. på foreningens bankkonto 1551-6483437

Gladsaxe Lokalhistoriske Forenings hjemmeside:
www.gladsaxelokalhistorie.dk

Robert Jacobsen og Gladsaxe

Læs historierne i årbog 2016 om

Afrikanske masker og jernskulpturer

GNT Automatic - et telefoneventyr

Gladsaxe Oplysningsforbund 100 år

Ungdomsskolen og Ungdomsparken

På kanotur i søerne

(Foto: Allan Simonsen)

Er du interesseret i din kommunes fortid og nutid?

Porto

Så meld dig ind i Gladsaxe Lokalhistoriske Forening!

Vi arrangerer udflugter til virksomheder og seværdigheder.

Vi holder foredrag og filmfremvisninger om Gladsaxe før og nu.

Som medlem modtager du foreningens årbog med artikler om begivenheder i kommunen gennem tiderne.

Medlemskontingent kr.: 125,- om året.

JA, jeg vil gerne være medlem

Navn:_____

Adresse:_____

Postnummer:_____

Tlf._____

Email: _____

Dato og underskrift:_____

Foreningens hjemmeside www.gladsaxelokalhistorie.dk

Gladsaxe Lokalhistoriske Forening

Att.: Arne Fogt

Buddingevej 350 st. th.

2860 Søborg

Eller send en mail til kassereren skovdraget@privat.dk